Ազգ
Azg
5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2005 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 178 (3344)

Հիմա էլ «եվրոպական ինքնավարություն»

Ադրբեջանի նախագահն իր լատվիացի գործընկերոջ հետ համատեղ մամուլի ասուլիսում ասել է, որ Լեռնային Ղարաբաղը կարող է ստանալ ինքնավարություն, որը կարգավիճակով նման կլինի Եվրոպայում գոյություն ունեցող ինքնավարություններին: Իր հերթին Վայրա Վիկե-Ֆրեյբերգան նշել է, որ Լատվիայի դիրքորոշումը ղարաբաղյան հարցում համընկնում է ԵՄ դիրքորոշման հետ: Լատվիայի նախագահը, որը հոկտեմբերի 3-8-ը պաշտոնական այցով գտնվելու է հարավկովկասյան երեք հանրապետություններում, մտահոգություն առաջացնող գործոն է որակել ինքնիշխան պետությունների տարածքային ամբողջության խախտումը:

Այսօր եւ վաղը Լատվիայի նախագահը պաշտոնական այցը կշարունակի Վրաստանում, իսկ հոկտեմբերի 6-ի երեկոյան Թբիլիսիից կժամանի Երեւան:

Նկատենք, որ վերջին երկու շաբաթում արդեն երկրորդ դեպքն է, երբ կովկասյան հանրապետություններ են այցելում կին նախագահներ: Անցնող շաբաթ մեր տարածաշրջանում էր Ֆինլանդիայի նախագահ Տարյա Հալոնենը:

ԵՄ-ի հետ բանակցությունների սկզբնավորումը Թուրքիայի հաղթանակն է

Սակայն դրա արդյունքները պայմանավորված են լինելու փաստաթղթերում առկա հոդվածների մեկնաբանությամբ

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

«Ազգը» նախորդ համարում «Թուրքիան համաձայնում է ԵՄ պայմաններին» վերնագրով տեղեկացրել էր Եվրոմիություն-Թուրքիա անդամակցության բանակցությունների սկզբնավորման մասին: Միաժամանակ նշվել էր, որ եթե Ավստրիան զիջել է ԵՄ-ի երկրներին, ապա այս երկրներն էլ զիջել են Թուրքիային: Զիջումներում զգալի դեր էին խաղացել արտգործնախարար Աբդուլլահ Գյուլի «բանակցային փաստաթղթերի վերջնական տեքստը չտեսած Լյուքսեմբուրգ չմեկնելու» վճռականությունը, վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի «անդամակցության բանակցություններից հրաժարվելու» սպառնալիքն ու նախազգուշացումը ԵՄ-ի երկրներին, թե «բլեֆ չեմ անում», ինչպես նաեւ պետքարտուղար Կոնդոլիզա Ռայսի միջնորդությունը:

Թուրքիան հիմնականում առարկում էր փաստաթղթերի վերջնական տեքստի 1-ին եւ 5-րդ հոդվածներին: Ավստրիան պահանջում էր, որ 1-ին հոդվածում տեղ գտած «բանակցությունների ԵՄ-ի երկրների ընդհանուր նպատակը Թուրքիայի լիարժեք անդամակցությունն է» ձեւակերպումը փոխարինվի «վերջնական նպատակն առանձնահատուկ անդամակցությունն է» ձեւով: Ինչ վերաբերում է 5-րդ հոդվածին, ապա դրանով միջազգային որեւէ կազմակերպությանը կամ կառույցին ԵՄ-ի անդամ երկրի, տվյալ դեպքում ՆԱՏՕ-ին Կիպրոսի Հանրապետության հնարավոր անդամակցության դեպքում Թուրքիան զրկվում էր վետոյի իրավունքից:

Տես էջ 5

ՆՈՐ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նոյեմբերի 27-ին հանրաքվե

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հոկտեմբերի 3-ի հրամանագրով Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրությունում փոփոխություններ կատարելու նախագծի հանրաքվեն նշանակվել է 2005 թ. նոյեմբերի 27-ին, տեղեկացնում է ՀՀ նախագահի մամլո գրասենյակը:

Հայ-իտալական բարեկամության օրերի բացումն այսօր

«Հայերն Իտալիայում. Իտալիայի հայ համայնքն իր մասին» խորագրով քննարկմամբ այսօր կմեկնարկի հայ-իտալական բարեկամության օրերի շրջանակներում Հայաստանում իրականացվող միջոցառումների շարքը: Այնուհետեւ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը կընդունի Իտալիայի արտաքին առեւտրի նախարար Ադոլֆո Ուրսոյին, որի հետ ազգային պատկերասրահում պաշտոնապես կբացեն հայ-իտալական բարեկամության օրերը եւ «ՀայՎենետ. Սուրբ Ղազարի գանձերը» ցուցահանդեսը: Օրը կեզրափակվի Արամ Խաչատրյան համերգասրահում կայանալիք գալա-համերգով:

4 մլն դոլարը նախագահին գովելու համար քի՞չ է

2006 թ. պետական բյուջեի նախագծով հանրային հեռուստատեսությանը նախատեսվում է տրամադրել 4 մլն դոլար: Մի քանի օր առաջ «Հայլուր» ծրագրով բողոք էր հնչում, որ այդ գումարը անհամեմատ փոքր է անգամ ԱՊՀ՝ Հայաստանի կարգի երկրների հանրային հեռուստատեսություններին բյուջեից տրվող գումարից:

Անշուշտ, 4 մլն դոլարն այնքան էլ մեծ գումար չէ: Սակայն եթե հաշվի ենք առնում, որ մեր հանրային հեռուստատեսությունն այնքան էլ հանրային չէ, եւ մի քանի հարյուր մարդ զբաղված է նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի, նրա ընտանիքի, շրջապատի գովազդով եւ իմիջը բարձրացնելու հարցով, ապա հարց է ծագում՝ արդյոք արդարացվա՞ծ է հարկատուների հաշվին 4 մլն դոլար տրամադրելը: Իսկ որ հանրային հեռուստատեսությունը եւ առաջին հերթին «Հայլուր» ծրագիրը զբաղված են հանրապետության նախագահով եւ նրա շուրջը կատարվող իրադարձություններով, երեկ կրկին փաստեց «Հայլուր» ծրագիրը:

Որպես առաջին լուր տվեց նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի այցը 56-րդ մարզական դպրոց: Երկրորդ լուրը, արդարացի կերպով, ավանդների վերադարձմանն էր նվիրված, Աժ նախագահ Արթուր Բաղդասարյանի բենեֆիսով: Իսկ երրորդ լուրը հանրապետության առաջին տիկնոջ՝ Բելա Քոչարյանի Մոսկվա կատարած այցի մասին էր: Չորրորդ լուրը վերաբերում էր Նանի Օսկանյանին, որը դիվանագետների կանանց հետ մանկական ցուցահանդես էր կազմակերպել: Քանի որ Քոչարյանի եւ նրա ընտանիքի հետ կապված երեկ այլ ուշագրավ ձեռնարկում չկար, «Հայլուրը» հինգերորդ լուրով անդրադարձավ օրվա իրադարձություններից ամենակարեւորին՝ ԵՄ-Թուրքիա հարաբերություններին:

Եթե նկատել եք, ռուսական առաջին ծրագիրն էլ Պուտինին է ցուցադրում, CNN-ը՝ Բուշին: Մերի եւ նրանց տարբերությունը երեւի պրոֆեսիոնալիզմի մեջ է, մեկ էլ՝ գումարների:

Այգեգործական փողոցի բնակիչները՝ անօթեւան

Նոր Նորք համայնքի Այգեգործական փողոցի բնակիչները մաս-մաս վտարվում են իրենց տարածքներից եւ տներից: Համաձայն Հայաստանի «Կանաչ տարածքների դաշինք» ընկերության էկոլոգիական խորհրդի անդամ, «Թռչնասերների կենտրոն» կազմակերպության նախագահ Սիլվա Ադամյանի, այս տարածքներում կա մոտ 1200 տնտեսություն:

Կարծես թե Հյուսիսային պողոտայի օտարման գոտու բնակիչների բազմաթիվ բողոքների բովանդակությունը տեղափոխվում է Այգեգործական փողոց: Այսօր, ըստ տկն Ադամյանի, այս մարդիկ եւս հայտնվել են անօթեւան մնալու վտանգի առաջ: Արդեն իսկ կայացվել է մի քանի դատավճիռ, որոնց համաձայն մարդիկ առանց հատուցման իրավունքի վտարվում են իրենց տներից: Այսօր, առավոտյան ժամը 10-ին Այգեգործական փողոցի բնակիչները պատրաստվում են բողոքի ակցիա իրականացնել արդարադատության նախարարության առջեւ:

ԱՄՆ քաղաքականությունը ԼՂ նկատմամբ անփոփոխ է

Պետքարտուղարության պաշտոնական ներկայացուցիչ Շոն Մակքորմակը հայտարարել է, որ Մ. Նահանգների քաղաքականությունը ԼՂ հակամարտության կարգավորման հարցում չի փոխվել: Պատասխանելով հարցին, թե արդյոք նախագահ Բուշին ուղղված 50 կոնգրեսականների նամակը՝ ԼՂ ժողովրդի ինքնորոշման իրավունքը պաշտպանելու մասին, վկայո՞ւմ է ամերիկյան քաղաքականության փոփոխություն, Մակքորմակն ասել է. «Մենք, իհարկե, ողջունում ենք Կոնգրեսի անդամների հետաքրքրությունը տարբեր արտաքին քաղաքական հարցերի, այդ թվում՝ այս հարցի նկատմամբ: ԱՄՆ քաղաքականությունը Լեռնային Ղարաբաղի եւ հակամարտության կարգավորման ջանքերի նկատմամբ չի փոխվել: Մենք պաշտպանում ենք ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի աշխատանքը եւ առկա հակասությունների լուծման Հայաստանի եւ Ադրբեջանի բոլոր ջանքերը: Սակայն մեր քաղաքականությունը փոփոխություններ չի կրել»:

Իր հերթին Ադրբեջանի արտգործնախարար Մամեդյարովը հայտարարել է, որ ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման բանակցություններում ձեռք է բերվել պայմանավորվածություն ականազերծման հարցում: «Ականազերծումը շատ կարեւոր գործընթաց է, որն առաջնային նշանակություն կունենա, երբ հայկական կողմն ազատի գրավյալ տարածքները», ըստ «Մեդիամաքսի» ասել է Էլմար Մամեդյարովը:

Հայաստանում իշխանությունը քրեականացվում է

Հանցագործ տարրն արմատավորվում է ստորին եւ միջին օղակներում

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Հոկտեմբերի 27-ի ահաբեկչությունը հարյուրավոր անգամ հեռուստատեսությամբ տեսած հանրությանը դժվար թե զարմացնես մեկ մարդու, ընդամենը մեկ մարդու սպանությամբ: Սակայն անցյալ շաբաթ օրը Նոր Հաճընում տեղի ունեցած մարդասպանությունն աննախադեպ է նրանով, որ ոճրագործը քաղաքապետն է: Այս սպանության մեջ այնքան էլ կարեւոր չէ, թե մարդասպան Արմեն Քեշիշյանը ումից նվեր ստացած ատրճանակով է ութ փամփուշտ արձակել Հայաստանի էլեկտրական ցանցերի «Արզնի» մասնաճյուղի տնօրեն Աշոտ Մխիթարյանի վրա: Տվյալ դեպքում զենքը, ըստ «Հայկական ժամանակ» օրաթերթի, գործող քաղաքապետ եւ քաղաքապետի թեկնածու Քեշիշյանին նվիրել է վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը:

Ինքնին անվանական զենք բաժանելը տարբեր տրամաչափի պաշտոնյաներին խոսում է Հայաստանում իշխանության քրեականացման միտումների մասին: Այսօր միանշանակ պնդել, թե մեր հանրապետության բարձրաստիճան պաշտոնյաները հավանություն են տալիս քաղաքական հակառակորդներին վերացնելու, այսինքն՝ սպանելու միջոցով հարցերը լուծելու մարտավարությանը, արդարացված չէ: Իրավամբ, ինչո՞ւ մարդուն զրկել ապրելու հնարավորությունից, երբ ընտրվելու համար կան այլ տեխնոլոգիաներ՝ կեղծել, հակառակորդին «խորհուրդ տալ» չմասնակցել ընտրություններին կամ նրան առաջարկել մի որեւէ գործ: Նոր Հաճընում տեղի ունեցածը կապվում է հենց ընտրությունների հետ, ավելի պարզ՝ քաղաքապետի թեկնածուներից մեկը, վայելելով գործող իշխանությունների համակրանքը, սպանել է ազդեցիկ մեկ այլ մարդու, որը կարող էր խոչընդոտ լինել նրա ճանապարհին առաջիկա ընտրություններում:

Տես էջ 2

Հայաստանը հուսով է, Կիպրոսը՝ բավարարված

Հայաստանի արտաքին քաղաքական գերատեսչությունում հուսով են, որ Եվրոմիության հետ անդամակցության գործընթացի սկիզբը Թուրքիային կդրդի հնարավորինս արագ բացել Հայաստանի հետ սահմանը։ Նախօրեին, ուշ երեկոյան Անկարան եւ Բրյուսելը սկիզբ դրեցին Թուրքիայի՝ Եվրոմիությանն անդամակցության բանակցությունների, որոնք կարող են մինչեւ Թուրքիայի լիիրավ անդամակցությունը շարունակվել 10-15 տարի։

«Արդյոք Թուրքիայի ԵՄ-ին անդամակցության բանակցությունները դրական ազդեցություն կունենա՞ն հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման, մասնավորապես հայ-թուրքական սահմանի վերաբացման եւ Թուրքիայի կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչման հարցում»։ «Ազգի» այս հարցին Հայաստանի ԱԳՆ մամուլի քարտուղար **Համլետ Գասպարյանը** պատասխանեց. «Բանակցությունների սկիզբը Եվրոմիության հետ ակնհայտորեն նոր որակ է հաղորդում ԵՄ-Թուրքիա հարաբերություններին։ Այս փուլում Թուրքիայում ակնկալվում են արմատական փոփոխություններ։ Ուստի Հայաստանը հուսով է, որ ԵՄ անդամակցության գործընթացի սկիզբը կդրդի Թուրքիային հնարավորինս արագ բացել սահմանները Հայաստանի հետ, ինչպես նաեւ իրական քայլեր կատարել իր երկրի ներսում փոքրամասնությունների իրավունքների լիակատար ապահովման, խոսքի ազատության եւ այլ ժողովրդավարական արժեքների չափանիշների հաստատման ուղղությամբ»։

Հայաստանի արտգործնախարարությունում հուսով են նաեւ, որ անդամակցության գործընթացում «Թուրքիան կճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը, ինչը Եվրոխորհրդարանն իր վերջին որոշումով համարել էր նախապայման ԵՄ-ին Թուրքիայի անդամակցության համար»։

Եվրոխորհրդարանը սեպտեմբերի 28-ին ընդունած բանաձեւով որոշել էր, որ Թուրքիան ԵՄ անդամ դառնալու համար պետք է ճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը, Կիպրոսի Հանրապետությունը, ինչպես նաեւ թուրքական իշխանությունները քննադատվում էին մարդու իրավունքների, կրոնական ազատությունների եւ ազգային փոքրամասնությունների իրավունքները ոտնահարելու մեջ։

ԵՄ անդամ Կիպրոսը, որի տարածքի մոտ 40 տոկոսը 1974 թ.-ից ի վեր զավթել է Թուրքիան, բավարարված է Թուրքիայի անդամակցության բանակցություններն սկսելու փաստով։ Մյուս կողմից՝ Նիկոսիայի իշխանությունները կարծում են, որ Անկարան երկար ճանապարհ ունի անցնելու նախքան ԵՄ-ին լիիրավ անդամակցությունը եւ միայն պետք է հույս ունենա դրան հասնելու, եթե լիովին կատարի եվրոպական պահանջներն ու չափանիշները՝ ներառյալ մարդու իրավունքների հետ կապված հարցերում բարելավումները։ Այս մասին Նիկոսիայից «Ազգին» գրում է **Ջորջ Տեր-Բարթողը**՝ վկայակոչելով Կիպրոսի կառավարության պաշտոնյաներին։

ԵՄ-ը ողջունել է Կիպրոսի իշխանությունների դրական կեցվածքը Թուրքիայի անդամակցության բանակցություններ սկսելու հարցում։ Տեր-Բարթողը նկատում է, որ «Կիպրոսն այլ հնարավորություն չուներ, քան շարժվել եվրոպական հոսանքի ուղղությամբ, հատկապես ահռելի ճնշումներից հետո, երբ անգամ Ավստրիան չկարողացավ երկար դիմադրել»։

Փաստորեն Թուրքիան ԵՄ-ի անդամակցության բանակցությունները սկսում է՝ չճանաչելով Կիպրոսի Հանրապետությունը, Հայոց ցեղասպանությունը, ինչպես նաեւ շարունակելով փակ պահել Հայաստանի հետ սահմանը։ Ավելի վաղ Հայաստանի արտգործնախարարը հույս էր հայտնել, որ բանակցությունների ընթացքում Անկարան կբացի Հայաստանի հետ սահմանը եւ կճանաչի իր նախորդի՝ Օսմանյան կայսրության իրականացրած 1,5 մլն հայերի եղեռնը։

Ստամբուլում լույս տեսնող «Ակօս» շաբաթաթերթի խմբագիր Հրանտ Դինքը վերջերս իր ելույթներից մեկում եվրոպացի պետական քաղաքական գործիչներին մեղադրել էր հայկական հարցն իրենց շահերի համար օգտագործելու մեջ։ «Եվրոպան կարեւորագույն դեր է կատարել 1915 թ. ողբերգության մեջ՝ շահարկելով հայկական հարցը եւ մինչեւ այսօր ծառայեցնում է իր շահերին», նկատել էր Դինքը։

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հիպոկրատի երդմանը հավատարիմ բուհը նշում է 75-ամյակը

Մեր երկրի բժշկական կադրերի դարբնոցը 75 տարվա պատմություն ունի։ «Դարերից եկող բժշկությունը դեպի դարերը պիտի գնա իր հաղթական երթով», այսպիսի խոսքերով դիմեց երեկ ԵՊԲՀ կրթօջախի ռեկտոր, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս, պրոֆեսոր **Վիլեն Հակոբյանը** տոնակատարությունների բացման առիթով։ Բուհի բակում բազմաթիվ հյուրերի շարքում էին բոլոր տարիների շրջանավարտները, հյուրեր արտերկրից։ Պրն Հակոբյանը երախտագիտությամբ նշեց բուհի առաջին ռեկտոր Հակոբ Հովհաննիսյանին, առաջին դասախոսներից Վահան Արծրունուն եւ բոլոր նրանց, ովքեր աշխարհի տարբեր ծայրերից եկան ու իրենց լուման դրեցին բժշկական նորաստեղծ կրթօջախի զարգացման մեջ։

Շրջապտույտ կատարեցին բուհի բոլոր ֆակուլտետների ուսանողները, հրապարակ բերվեց բուհի դրոշը։ Բժշկական համալսարանի ուսանողական խորհրդարանի նախագահ **Կարեն Ավագյանը** տեղեկացրեց, որ եռօրյա միջոցառումների ընթացքում կլինեն գեղարվեստական մաս, գիտական խորհրդի հատուկ նիստ ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի ու նախարարների մասնակցությամբ։ Իսկ հոկտեմբերի 6-ին Կ. Դեմիրճյան մարզահամերգային համալիրում կկայանա տոնակատարության փակման արարողությունը։

ՄԱՐԻՆԵՏԱ ՄԱՂԱՐՅԱՆ

Հայաստանում իշխանությունը քրեականացվում է

1-ին էջից

Քոչարյանը, ըստ որոշ լուրերի, վայելում է մի գործարարի աջակցությունը, որն ազատ ելումուտ ունի նախագահականում։ Այս հանգամանքը շատ կարեւոր է, հատկապես մարդասպան քաղաքապետի հետագա գործունեության համար։ Վերջին տարիների մի քանի սպանությունների գործը ցույց է տվել, որ եթե մարդասպանը վայելում է գործող իշխանությունների՝ նախագահի, վարչապետի, ԱԺ նախագահի կամ որեւէ օլիգարխի համակրանքը, ապա նա իրավունք ունի խուսափելու բանտարկությունից։ Քոչարյանը եւս բարոյական իրավունք ունի վայելելու ազատությունը, քանի որ նախագահական եւ խորհրդարանական ընտրություններում իր նպաստն է բերել հօգուտ գործող նախագահի, խորհրդարանի, այսինքն՝ հօգուտ «պետական» շահերի եւ «պետականության»։

Երբ գործող իշխանություններն ամեն կերպ պաշտպանում են լրագրողներին եւ շարքային քաղաքացիներին ծեծելով ահաբեկող սափրագլուխների ոհմակին, ապա դա եւս ցուցիչ է այս իշխանությունների քրեականացման միտումների։ 2007 թ. խորհրդարանական եւ 2008 թ. նախագահական ընտրությունների նախօրեին իշխանության ներքին եւ միջին օղակները հետեւողականորեն արդեն իսկ քրեականացվում են։ Բավական է ուսումնասիրել այն տղաների անցյալը, ովքեր այսօր «ընտրվում» են ավագանու անդամներ։ Ահա հենց նրանք են սպասվող ընտրություններում ապահովելու գործող վարչակարգի քվեները, ինչի դիմաց իշխանությունները նրանց թույլատրելու են «բեսպրեդել»՝ անել ինչ ուզում են։

Հայաստանը եւ Ղարաբաղը կարողացան հաղթել Ադրբեջանի պարտադրած պատերազմում։ Ավելին, հայ հասարակությանը հաջողվեց խուսափել այսպես կոչված «աֆղանական» սինդրոմից եւ քաղաքացիական հասարակություն կառուցելու երերուն քայլեր անել։ Ցավոք, դա ըստ ամենայնի չի հաջողվի, որովհետեւ Հայաստանի իշխանություններն ընտրում են կառավարման ավտորիտար ուղին։ Իսկ նման զարգացումը ենթադրում է նաեւ իշխանությունների քրեականացման անխուսափելիություն, ժողովրդավարության փոխարեն՝ բռնություն, մարդու իրավունքների ոտնահարում ամենուր, ոչ թե օրենքի, այլ վարչակարգի հավանությունը վայելող բաղային հեղինակությունների, տնտեսությունում արմատներ ձգող քրեական տարրի իշխանություն։

Վենետիկի հայոց լեզվի խտացյալ դասընթացների 20-ամյա տարեգրությունը

Վենետիկի Կա Ֆոսկարի համալսարանի հայագիտական ամբիոնի վարիչ, ՀԳԱ ակադեմիայի պատվավոր դոկտոր **Լեւոն Զեքիյանի** ջանքերի շնորհիվ 20 տարի առաջ նույն հաստատությունում հիմնադրվեց հայոց լեզվի ամառային խտացյալ դասընթացները։ 1979-ին առաջին անգամ լինելով ԱՄՆ համալսարաններից մեկում՝ նա հանդիպում է բանաստեղծ, գրականագետ Վահե Օշականին, որը մոտ 40 աշակերտի հայերեն էր ուսուցանում։ Այս նույնը մտահղանում է իրականացնել Վենետիկում եւ նույն տարին Փարիզից ստանում է նման առաջարկ։ Եվ չնայած անպատրաստ վիճակին, Վենետիկի Մուրադ Ռաֆայելյան վարժարանի այդ ժամանակվա տնօրեն Հայր Հարություն Պզտիկյանի հետ կարողանում է կազմակերպել այս դասընթացները, որոնք որոշ ընդհատումներով կանոնավորվեցին 1986 թվականից եւ արդեն 20 տարի դրանց հայապահպան նշանակությունը փաստվել է թե՛ սփյուռքում, թե՛ Հայաստանում։

Այս տարիներին աշխարհի տարբեր բնակավայրերից հարյուրավոր սփյուռքահայեր բախտ են ունեցել ուսանել վենետիկյան միջավայրում, իսկ 1989 թ.-ից սկսած Հայաստանից Վենետիկ ուսուցչության են մեկնել գիտնականներ, պատմաբաններ, արվեստաբաններ։ Ուծացման վտանգի տակ գտնվող սփյուռքահայ կրթական դաշտի այսօրվա ֆոնին (Վենետիկի Մուրադ-Ռաֆայելյան, Կիպրոսի Մելգոնյան վարժարանների փակումը) այս դասընթացները կարեւորվում են իբրեւ հայապահպան լուրջ գործոն։

Երեկ ՀԳ միությունում տեղի ունեցավ Լ. Զեքիյանի ղեկավարած խտացյալ դասընթացների 20-ամյա գործունեությանը նվիրված «Յուշամատեան» գրքի շնորհանդեսը։ Այդ քսան տարիների պատմությունն ամփոփող «Յուշամատեանը» վավերական նյութ է հանդիսանալու ապագա սերունդների համար։ Կազմող եւ խմբագիր, Բեյրութի «Զարթօնք» թերթի աշխատակցուհի **Սալբի Գասպարյանն** ամփոփ ներկայացրեց աշխատության բովանդակությունը 4 բաժիններով։

Կա Ֆոսկարի համալսարանի ամառային այս դասընթացները շատերի համար իրապես եղել են հայ ինքնությունը վերականգնելու միջավայր, եւ, ինչպես վկայեց երիտասարդ մի ընթացորդուհի, դա եղել է նաեւ հայապահպանության աշխարհայացքի ձեւավորման կենտրոն։ Իսկ շատ օտարազգիների մեջ կան նաեւ անվանի հայագետներ։

Վենետիկի դասընթացների հայաստանցի առաջին ուսուցիչը՝ Երեւանի Մատենադարանի գիտաշխատող **Գեւորգ Տեր-Վարդանյանը**, պատմում էր, որ իր առաջին այցին ունեցել է հայերեն սովորող անգամ 70-ամյա աշակերտ, եւ երկար տարիներ շարունակվող նամակագրության ընթացքում նա իրեն դիմում է «սիրելի ուսուցիչ» ձեւով։ Այստեղ ուսուցանել է նաեւ արվեստաբան, Երեւանի գեղակադեմիայի պրոֆեսոր Վիգեն Ղազարյանը։ Նա ներկայացրեց վենետիկյան դասընթացներում տիրող աշակերտ-ուսուցիչ հարաբերությունների նոր մթնոլորտը՝ պարզ անմիջականության մարդկային շփումների ոլորտներով։ Եվ այս ամենը շնորհիվ ուսյալ, լայնախոհ, բարեկիրթ հոգեւորական եւ մտավորական Լեւոն Զեքիյանի, որ «Պոլսի հին մտավորականության եւ Սբ. Ղազարի Մխիթարյան միաբանության լավագույն որակներն է կրում իր մեջ»։

«Ղոմ իր հետ կխոսիմ, ես իր հետ կպարիմ», Մխիթարյան միաբան Հ. **Հարություն Պզտիկյանը** լավագույնս բնութագրեց իր հետ միասին «մեծ հայագետներու շունչին տակ» ուսանած, դեռեւս երիտասարդ տարիներից ուշիմ, բանիմաց նախկին Մխիթարյան սանին, որ բծախնդիր էր եւ «լավագույն լատիներենով» հարցեր էր մտապես ուղղում եւ իր կրթության հանդեպ խիստ նախանձախնդիր էր. «Հայր Լեւոնը կխտացնե Սեբաստացու հոգեւոր ժառանգությունը եւ ներկա է ամենուր՝ օրաթերթերու մեջ, գիրքերու մեջ՝ անգլերենով, ֆրանսերենով, լատիներենով, իտալերենով, այնտեղ, որտեղ հայ մշակույթի դեմ անիրավություն կկատարվի»։

Ցերեկույթը վարող եւ դասընթացներին որպես ուսուցիչ մասնակցած գրականագետ **Հենրիկ Բախչինյանը** կոչ արեց պաշտպանել ու աջակցել հայոց լեզվի խտացյալ դասընթացների աշխատանքները որպես սփյուռքի մշակութային կարեւոր արժեք եւ օջախ, որն անկախ պետականության պայմաններում պետական հոգածության եւ հովանավորության անհրաժեշտություն է զգում։ Նույն առաջարկն արեց նաեւ ակադեմիկոս Վլադիմիր Բարխուդարյանը։

Իր մասին հնչած բոլոր խոսքերը Հայր Լեւոնը վերագրեց Մաշտոցի հանճարին՝ նրա 36 զինվորներին, որոնք հայ ինքնության գլխավոր միջնաբերդն են՝ մեր սկիզբը, շարունակությունը, հարատեւումը։ Ըստ Լ. Զեքիյանի, ամենագովելին այս դասընթացների այն է, որ մասնակից է դարձել թե՛ կուսակցականներին, թե՛ անկուսակցականներին, թե՛ կրոնավորներին թե՛ ոչ կրոնականներին, թե՛ արեւելյան ու արեւմտյան սփյուռքահայերին։ Եվ այդ համախմբումը դյուրին չի եղել, որի մեջ խոր իմաստավորում է նա տեսնում։ Որպես օրինակ բերվեց Արփիար Արփիարյանի կենսագրական այն փաստը, երբ 2 տարբեր կուսակցությունների կողմից մահապատժի ենթարկված զոհը մահանում է աղքատության մեջ՝ «ես հայ եմ» ասելով։

ՄԵԼԻՆԵՅԱ ԲԱԳԼԱՅԱՆ

Շնորհակալիք

Իմ Երեւան ժամանելու 3-րդ օրը անակնկալօրէն հիւանդանալով փոխադրուեցայ «Նաիրի» բժշկական կեդրոն, ուր վերակենդանացման բաժնին մէջ խնամքի ենթարկուեցայ հոկտեմբերի 1-4-ը։ Կեդրոնին արդիական սարքաւորումները, ինչպէս նաեւ անձնակազմին պրոֆեսիոնալ մակարդակը օգնեցին, որ 3 օրուան ընթացքին վերականգնուի իմ առողջութիւնը։

Այս առիթով իմ խորին շնորհակալութիւնները կ'ուզեմ յայտնել հիւանդանոցի տնօրէն բժիշկ Յարութիւն Քուշկեանին, անձնակազմին եւ յատկապէս բժշկուհի Անուշ Հարոյեանին իր բոլորանուէր խնամքին, խորհուրդներուն եւ մարդկային ջերմ վերաբերումին համար։ Շնորհակալութիւն իր բոլոր օգնականներուն։

ՆՐՈՒԱՐԴ ԱԶԱՏԵԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԳ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
ֆաքս 374 1 562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ավանդները վերադարձնելու միջոցներ կան

Վստահեցնում է Արթուր Բաղդասարյանը

Ազգային ժողովի նախագահ Արթուր Բաղդասարյանը երեկ հրավիրած ասուլիսում ներկայացրեց հոկտեմբերին կայանալիք նշանակալի իրադարձությունները: 15 երկրների խորհրդարանական պատվիրակությունների, 20-ից ավելի միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչների եւ դիտորդական առաքելությունների 120 պատվիրակների մասնակցությամբ Երեւանում կայանալու է ՆԱՏՕ-ի խորհրդարանական վեհաժողովի «Ռոզ Ռոթ» միջազգային սեմինար-քննարկումը: Ընթացքում անդրադառնալու են Կովկասում անվտանգության խնդիրներին, ներկայացվելու է 26 զեկույց, հնչելու են տարբեր երկրների քաղաքական հայացքները մեր տարածաշրջանի ներկայիս եւ ապագայի առնչությամբ: ԱՊՀ միջխորհրդարանական վեհաժողովի ֆինանսների եւ տնտեսության, գիտության, կրթության եւ մշակույթի հանձնաժողովների նիստերը նույնպես տեղի են ունենալու Երեւանում:

Պատգամավորական բարեկամության հայկական վեհաժողովի նախագահության նիստն էլ տեղի կունենա հոկտեմբերի վերջին նոյեմբերի սկզբին: Նոյեմբերին կնշվի նաեւ խորհրդարանի 15 տարին: Այս շաբաթ Հայաստան կայցելի Հնդկաստանի Սենատի նախագահի գլխավորած պատվիրակությունը: Թվարկելով այս միջոցառումները, Արթուր Բաղդասարյանն ընդգծեց, որ դրանք հիանալի հնարավորություն են մեր խորհրդարանի արտաքին քաղաքականությունը միջպետական, միջխորհրդարանական հարաբերություններն ակտիվացնելու համար:

Ներքաղաքական իրադարձություններից խորհրդարանի ղեկավարն առանձնացրեց սոցիալական ապահովության ոլորտը կարգավորող «աննախադեպ» օրենքների երկրորդ ընթերցումը եւ ավանդների խնդիրը: Խորհրդարանական բոլոր ուժերի քաղաքական բացառիկ համաձայնության արդյունքում ընթացիկ քառօրյայի օրակարգ է ներառվել ավանդների խնդիրը: Ազգային ժողովի նախագահ Արթուր Բաղդասարյանն այդ համաձայնության հաստատունությանը վստահ է ու նաեւ համոզված, որ ավանդների վերադարձման համար գումարներ կան: Խնդրի վերջնական լուծման համար, խորհրդարանի ղեկավարի կարծիքով, անհրաժեշտ է համերաշխության եւ հանդուրժողականության մթնոլորտ, ինչպես նաեւ հարկ է զերծ պահել քաղաքական շահարկումներից, մեկընդմիշտ գիտակցել, որ այդ խնդրի լուծումը որեւէ մեկը չի փորձում սեփականել, եւ դա կարող է արդյունք լինել միմիայն համատեղ աշխատանքի: Որպես համատեղ աշխատանքի արդյունք Բաղդասարյանն ավելացրեց, որ այս տարի ՀՀ պետբյուջեի ծախսային մասը կազմել է 1 մլրդ դոլար, սակայն կան ավելի մեծ ռեսուրսներ, պարզապես դրանց բացահայտումն ավելի հաստատակամ պայքար է ենթադրում:

Իսկ հասարակությունը սահմանադրության փոփոխություններին վերաբերմունքով, խորհրդարանի ղեկավարի գնահատմամբ, բաժանվում է 4 խմբի՝ կողմ, դեմ, պարզ շահարկումներով զբաղվածներ եւ անտեղյակներ: Ամենամեծ թիվ կազմում են փոփոխություններից լիովին անտեղյակները, սակայն մարզերում հանդիպումների ընթացքում Բաղդասարյանը նկատել է, որ առկա է բնակչության առողջ հետաքրքրությունը փոփոխությունների նկատմամբ: Այդ հետաքրքրությունը լրացնելու եւ սահմանադրության փոփոխությունների հանրաքվեի դրական ելքն ապահովելու համար, խորհրդարանի ղեկավարի համոզմամբ, պահանջվում է ոչ միայն կոալիցիայի, այլեւ հասարակական ուժերի աշխատանքը լայն քարոզարշավ կազմակերպելու համար: Իսկ 1,5 տարի անց համապետական ընտրություններ ստացող երկրում, անգամ հանրաքվեի բացասական ելքի դեպքում, խորհրդարանի ղեկավարի կարծիքով, ավելորդ է իշխանափոխության մասին խոսելը:

Ն. Պ.

Սքափեցնողի գործը դժվար է, նրանից դժգոհ են մնում, նրան կասկածում են

«Կոնգրես» հյուրանոցի սեմինարի կազմակերպիչները հիմնականում նախկին իշխանավորներն էին՝ Դավիթ Շահնազարյանը, Վահագն Խաչատրյանը, գումարած ԱԱԿ նախագահ Հովհաննես Հովհաննիսյանը, որոնք, ինչպես ընդունված է ասել, տեղը տեղին վերլուծություններ արեցին Հայաստանի ներքաղաքական իրավիճակի վերաբերյալ՝ դիտարկելով ներքին քաղաքական եւ արտաքին զարգացումների համատեքստում: Այսօրվա գործող ընդդիմության բավական լայն սպեկտրից ուրիշ ոչ ոք ներկա չէր: (Ներողություն, օրինակ՝ ռազմավարական հետազոտությունների կենտրոնից Ստեփան Սաֆարյանը եւ «Հանրապետության» Սուրեն Սուրենյանցը նույնպես ներկա էին): Վստահ լինելով, որ հիմնական եւ հարակից ելույթ ունեցողների խումբ՝ իրենց հարկավոր հաշվածներն, ըստ ուղղվածության յուրովի մեկնաբանություններով, մյուս լրատվամիջոցները կներկայացնեն, հարկ համարեցինք ընթերցողին մատուցել այս քննարկման ադը: Ամենավերջում, երբ համարյա լրագրող չէր մնացել, խոսք վերցրեց արդեն չեմ հիշում որ մարզինալ կուսակցության առաջնորդ Վիգեն Խաչատրյանը, որի՝ իրավիճակին տված գնահատականը արմատապես տարբերվում էր մինչեւ այդ հնչածներից եւ դառը խոսքեր ուներ երկու կողմի էլ՝ ընդդիմության եւ իշխանության համար: Որպեսզի մեկնաբանություններով չընդհատեմ տեսակետի մոնոլիտությունը՝ մեջբերեմ մի փոքր կրճատելով, մտորելու հրավիրելով հատկապես գործող ընդդիմությանը՝ հո նախկին իշխանությունների ներկայացուցիչներն ամեն օր չե՞ն խոստովանում սեփական սխալները: Իսկ ուրիշների սխալներից սովորելը ամենաէժան կրթությունն է.

«Մեզ մոտ շատերը դժգոհում են ոչ թե նրա համար, որ չեն ուզում այսպիսի իշխանություն, այլ՝ որ իրենք չեն օգտվում այդպիսի իշխանության բարիքներից: Ձերբազատող ուժը հասարակությունում դեռ չի ձեւավորվել: Մեր քննարկումները տեղափոխվում են այնպիսի դաշտ, որն անհեռանկարային է (ե՞րբ պետք է արեւմտամետ դառնանք, երբ պետք է ռուսամետ դառնանք): Այս քաղաքականություն կրողները դատապարտված են մարգինալ մնալու: Այդ պատճառով առանձնապես նոր քաղաքական հեռանկարներ չեն լինելու: Մասնավորապես՝ սահմանադրության օրինակը, ինչու՞ Հայաստանում քաղաքական կուսակցությունները չեն կայանում եւ գնում է քվազիկուսակցությունների մրցակցություն: Գուցե պատճառներից մեկն այն է, որ գործող սահմանադրությունը, որի հեղինակն ենք մենք, բացառում է քաղաքական դաշտի զարգացումը, չի երաշխավորում այն ամբողջ դաշտը, որտեղ կուսակցություն կգործի եւ կկայանա: Արմատը հասկանանք: Այս (նոր- Մ. Խ.) սահմանադրությունը եւս քաղաքացիական հասարակությանը համաձայնության չի բերելու, որովհետեւ քաղաքական պրոդուկտ չէ: Սեփականը պնդելու, սեփական ճանապարհը չվերլուծելու, հեռանկար չտեսնելու արդյունքում էսօր մենք դատապարտված ենք ոգեւորվել նրանով, որ սահմանադրական բարեփոխումները վերածվեն իշխանությունների նկատմամբ մեր վերաբերմունքի եւ արդյունքում ապացուցենք, որ մենք էլ, ինչպես հասարակության ստվար զանգվածը, զզված ենք այս իշխանություններից: Մենք էլ փաստենք, որ դեռ չենք կրում էն ապագա քաղաքական մոդելը, որ կուզեինք Հայաստանը ունենար»:

Մինչ այդ ներկաների մի մասի անհամաձայնությունն էր առաջացրել նաեւ քաղաքագետ Աղասի Ենոքյանի խոսքը. «Պրն. Խաչատրյանն ասում է (Վահագն -Մ. Խ.), թե իշխանությունը ստորել է իրեն, ես էլ ավելացնում եմ, թե ընդդիմությունն էլ է ստորել իրեն, եւ շատ ավելի վաղուց: Որպես ելք՝ առաջարկում եմ գաղափարական էլեմենտ մտցնել», եւ այլն:

Վերջում մի դիտարկում. այս կարգի սեմինարները, փաստորեն, սկսում են հետաքրքրական դառնալ հիմնական զեկուցումներից հետո սկսված բանավեճում, երբ մարդիկ իջնում են հողին եվ իրերն իրենց անուններով են կոչում: Իսկ ինձ մնում է հիշեցնել իմ գործի ոսկե կանոնը. համաձայն չլինելով՝ ամեն ինչ կանեմ ձեր տեսակետները լսելի դարձնելու:

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Լոբբիինգը Հայաստանում կանոնակարգելու փորձ

Քննարկվում է օրենսդրական նախաձեռնությունը

Գրեթե 2 շաբաթ առաջ՝ սեպտեմբերի 22-ին ՀՀ կառավարության նիստում հավանության արժանացավ «Լոբբիստական գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը: Այժմ հասարակական քննարկումներ են կազմակերպվում: Երեկ կառավարության նախաձեռնությամբ եւ ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի աջակցությամբ կազմակերպվել էր նախագծի քննարկում: Նախ՝ արդարադատության փոխնախարար, օրենքի նախագծի աշխատանքային խմբի ղեկավար **Աշոտ Աբովյանը** ներկայացրեց նախագիծը, կատարված աշխատանքը: «Օրենքը հնարավորություն կտա, որ հասարակության առավել լայն խմբեր կարողանան պաշտպանել իրենց շահերը, լոբբիստական գործունեություն իրականացնել կամ պատվիրել մասնագիտացված անձանց կամ խմբերի», նշեց փոխնախարարը: Նա համոզմունք հայտնեց, որ օրենքի ընդունումը լուրջ առաջընթաց կարձանագրի երկրի իրավական պրակտիկայում:

«Գործընկերություն հանուն բաց հասարակության» նախաձեռնության կոորդինատոր Արամայիս Քոչարյանի գնահատմամբ՝ «Հայաստանում գոյություն չունեն իրավունքների եւ շահերի պաշտպանության ձեւավորված մեխանիզմներ եւ դրանց պաշտպանության համապատասխան օրենսդրական երաշխիքներ: Այս մթնոլորտում շահերի պաշտպանության գործիքին ուժ տվող օրենքի ընդունումը կարող է հանգեցնել նրան, որ պետական այրերը կամ իրավասու անձինք արձագանքեն եւ հաշվի առնեն միայն լոբբիինգով զբաղվողների խորհուրդները եւ անտեսեն հասարակության, քաղաքացիների, բիզնես միջավայրի անդամների շահերն ու առաջարկությունները»:

«Ժողովրդավարություն» հասարակական կազմակերպության ներկայացուցիչ **Հայկ Թովմասյանը** նշեց, որ լոբբիինգը եւ դրանով զբաղվող կառույցների գործունեությունն օրենսդրորեն կանոնակարգվում է միայն այն երկրներում (ԱՄՆ, Կանադա), որտեղ ընտրաշավերի կազմակերպման ժամանակ լոբբիինգով զբաղվողների ֆինանսական հոսքերի մասին պաշտոնական տեղեկատվության անհրաժեշտություն է եղել: «Եթե սա տարածվում է հասարակական կազմակերպությունների վրա, այս խնդիրը մեզ մոտ ի սկզբանե լուծված է օրենքով, քանի որ հասարակական կազմակերպություններն իրենց ֆինանսական շարժերի վերաբերյալ հաշվետվություն են ներկայացնում»: Նախագծում, ըստ պարոն Թովմասյանի, հստակ նշված չեն լոբբիինգի սահմանները: Հասարակական կազմակերպությունները, որ քննարկումների, հասարակական միջոցառումների միջոցով ազդեցություն ունեն իրավասու մարմնի գործունեության վրա, օրենքով փաստորեն լոբբիստական գործունեություն իրականացնողներ կհամարվեն: Նրա համոզմամբ՝ կարեւորն այս խնդրի հստակեցումն է, մնացածը տեխնիկական հարցեր են:

Քննարկմանը մասնակցող բոլոր կողմերն էլ անթերի օրենք ունենալու համար գրավոր առաջարկներով հանդես գալու պատրաստակամություն հայտնեցին:

Թ. Մ.

Նոր Նորքում ընտրություններն ընդհանուր առմամբ խաղաղ էին՝ որոշ խախտումներով

Երեւանի Նոր Նորք համայնքում տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններն ընդհանուր առմամբ խաղաղ են ընթացել, սակայն անհանգստության հիմք են փակ գաղտնի քվեարկության սկզբունքի խախտումները, ընտրողներին ուղղորդելու, վերահսկելու արատավոր պրակտիկան, ընտրացուցակների «հավերժ» թվացող խնդիրները եւ այլն:

Երեկ այս եւ այլ հարցերի շուրջն իր զեկույցը ներկայացրեց «Ընտրությունը քոնն է» տեղական դիտորդական կազմակերպությունը, որը տեղական դիտորդի կարգավիճակով մասնակցել էր հոկտեմբերի 2-ին Նոր Նորք համայնքում տեղի ունեցած ընտրություններին:

Հետաքրքրական է, որ այս կազմակերպության գնահատմամբ, հոկտեմբերի 2-ի ընտրություններում տեղ գտած խախտումներն ու թերությունները հետեւանք են ընտրական օրենսդրությունում կատարված մի շարք նորամուծությունների: Խախտումները, որ վերաբերում են ընտրացուցակներին, մեռյալ հոգիներին, գոյություն չունեցող մարդկանց կամ կրկնվող անունների դեպքերին, նորություն չեն: Սակայն ընտրական օրենսդրության նոր փոփոխությունների հետեւանքով ի հայտ են եկել նոր բնույթի խախտումներ: Մասնավորապես քվեարկությունն, ըստ էության, անցկացվում է ոչ թե գաղտնի, այլ բաց, որովհետեւ քվեաթերթիկը կնքվում է քվեարկությունը կատարելուց հետո:

Բացի այդ, տեղի են ունեցել ընտրակարգի մի շարք խախտումներ, ոտնահարվել են դիտորդների իրավունքները, իսկ ընտրողներն անտեղյակ են ընտրական տեղամասի տեղակայման վայրից:

Չնայած այս ամենին, 4 հազար կամավոր ունեցող դիտորդական առաքելություն իրականացնող այս կազմակերպությունն առաջարկում է ժամանակին եւ որակով ճշգրտել ընտրողների ցուցակները, պատժամիջոցներ կիրառել քվեարկության գաղտնիությունը, ընտրակարգը խախտող, անօրինական քարոզչություն ծավալող անձանց նկատմամբ, սահմանել քվեախցերի նոր կառուցվածք եւ այլն:

Ա. Հ.

Եվս 4 միլիոն ԱՄՆ դոլար ՁԻԱՀ-ի կանխարգելման համար

«Ուորլդ վիժն Հայաստան» կազմակերպությունից ստացված հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ ՁԻԱՀ-ի, տուբերկուլյոզի եւ մալարիայի դեմ պայքարի «Գլոբալ հիմնադրամը» Հայաստանին տրամադրել է 4 միլիոն ԱՄՆ դոլար դրամաշնորհ՝ որպես աջակցություն ՁԻԱՀ-ի կանխարգելման ազգային ծրագրի: Սա 2003 թ. հիմնադրամից ստացված դրամաշնորհի երկրորդ փուլն է: Առաջին փուլը, որի արժեքը 3,2 մլն ԱՄՆ դոլար էր, ավարտվել է 2005 թ. սեպտեմբերին: Երկրորդ փուլի դրամաշնորհային համաձայնագիրն այսօր ստորագրում են հիմնադրամի Լատինական Ամերիկայի եւ Արեւելյան Եվրոպայի պորտֆոլիո մենեջեր Վալերի Չերնյավսկին եւ «Ուորլդ վիժն Հայաստան» կազմակերպության ազգային տնօրեն Դեյվիդ Թոմսոնը:

Գ. Գ.

Ստեփանակերտում Ճգնաժամային խմբի զեկույցը ոտակում են «կողմնակալ եւ ադրբեջանամետ»

ԼՂՀ ԱԳՆ-ն անցած շաբաթավերջին ընդարձակ մեկնաբանություններ է տվել Ճգնաժամերի միջազգային խմբի (ՃՄԽ)՝ «Լեռնային Ղարաբաղ. հակամարտությունը իրադարձությունների վայրից» զեկույցի կապակցությամբ, որը հրապարակվել էր սեպտեմբերի 14-ին: Արտգործնախարարության մեկնաբանություններից ակնհայտ է, որ Ստեփանակերտում գոհ չեն խմբի զեկույցից:

ԼՂՀ նախագահի օգնական, քաղաքական վերլուծաբան Դավիթ Բաբայանը «**Ազգին**» ասաց, որ «Ադրբեջանի սրտով պատրաստված զեկույց է, երբեմն թվում է, թե ուսումնասիրում ես ադրբեջանական զբոսաշրջությունում պատրաստված փաստաթուղթ» եւ «այս զեկույցը ոչ թե ինչ-որ ձեւով մոտեցրեց կարգավորումը, այլ բացասական ազդեցություն թողեց կարգավորման գործընթացի վրա»: Բաբայանի կարծիքով, որը համահունչ է ԼՂՀ ԱԳՆ մեկնաբանություններին, զեկույցից մասնավորապես տպավորություն է ստեղծվում, որ Լեռնային Ղարաբաղը ռազմականացված պետություն է, լիովին կախված է Հայաստանից, ԼՂ-ն տարածքային վեճ է Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ, իսկ ղարաբաղյան հակամարտությունը ներկայացվում է Հայաստանի կողմից Ադրբեջանի նկատմամբ տարածքային ոտնձգության հետեւանք, պատերազմում Ադրբեջանն է տուժած կողմը եւ այլն:

«Զեկույցում բացթողում կարելի է համարել նաեւ այն փաստի լռության մատնումը, որ գործնականում հայերի 90 տոկոսը փախստական դարձավ էթնիկ զտումների, ջարդերի եւ ոստիկանական պատժիչ գործողությունների հետեւանքով՝ կազմակերպված Ադրբեջանի իշխանությունների կողմից 1988-1991թթ., այն դեպքում, երբ ադրբեջանցիների 85 տոկոսը ստիպված էր լքել տներն արդեն ռազմական գործողությունների ընթացքում՝ սկսած 1993 թվականից, ընդ որում նրանք բռնի չէին տեղահանվում, այլ հեռանում էին նահանջող ադրբեջանական զորքերի հետ՝ իրենց սեփական իշխանությունների հրահանգով», նշվում է ԼՂՀ ԱԳՆ մեկնաբանությունում:

Ակնհայտ է զեկույցի ադրբեջանամետությունը, հատկապես երբ խոսքը փախստականների եւ ներքին տեղահանված անձանց (ՆՏԱ) մասին է. «Այն հայ փախստականների քանակությունը, որոնք հեղինակների համաձայն պատկանում են պատերազմից առավել տուժածների կատեգորիային, կրճատվում է մինչեւ 35000 մարդ (դրանք ՆՏԱ են Շահումյանի, Մարտունու եւ Մարտակերտի շրջաններից): Այս թվին հակադրվում են ԼՂՀ-ի վերահսկողության տակ գտնվող տարածքները լքած մոտ 425000 ադրբեջանցիները: Շեղումը հօգուտ ադրբեջանցի փախստականների դրսեւորվում է նաեւ զուտ մաթեմատիկական արտահայտությամբ. ադրբեջանցի փախստականները հիշատակվում են 186, հայերը՝ ընդամենը 40 անգամ: Ընդ որում հայ փախստականները հաճախ հիշատակվում են բացասական համատեքստում՝ որպես ԼՂՀ վերահսկողության տակ գտնվող տարածքներում ապօրինի վերաբնակված անձինք»:

«Առաջին կեսի առաջին իսկ նախադասությունը տեղեկացնում է, որ «ԼՂ-ն, թերեւս, աշխարհի առավել ռազմականացված հասարակությունն է»: Հղում կատարելով ԼՂՀ-ի պաշտպանության բանակում 18500 զինվորների առկայության մասին, զեկույցի հեղինակները նույն տեղում չեն տեղեկացնում նաեւ, որ ԼՂՀ ՊԲ-ն ստիպված է պահպանել պետության սահմանները իր դիմաց կանգնած ադրբեջանական բանակի ավելի քան 40 000-անոց խմբավորումից», ասվում է ԱԳՆ մեկնաբանությունում:

Այնուամենայնիվ, Ստեփանակերտում կարծում են, որ զեկույցում կան նաեւ դրական պնդումներ, ինչպես՝ ԼՂՀ-ն անհիմն չի հավակնում իր անկախությանը.

ԼՂՀ-ի վերահսկողության տակ գտնվող տարածքները Հայաստանի կողմից չեն զավթված, Ադրբեջանի պնդումները մեկ միլիոն ադրբեջանցի փախստականների առկայության եւ տարածքի 20 տոկոսի կորստի մասին չեն համապատասխանում իրականությանը: Որպես բացասական պնդումներ մասնավորապես նշվում են՝ զեկույցում լիովին արհամարհված են հայազգի փախստականների եւ ՆՏԱ-ի շահերը, ինչը միջազգային ոչ կառավարական կազմակերպության կողմից ազգային պատկանելության հատկանիշով պայմանավորված խտրականության դրսեւորում է.

զեկույցը հակամարտության գոտում պատերազմական գործողությունների վերականգնման սպառնալիք է պարունակում, ՃՄԽ-ն չի ճանաչում ԼՂՀ-ի սահմանները եւ ելնում է նախկին ԽՍՀՄ-ում գոյություն ունեցող վարչատնտեսական բաժանումից, նկատվում է հեղինակների մտադրությունը հավասարեցնել հակամարտության ծագման հարցում հայերի եւ ադրբեջանցիների մեղավորության աստիճանը (այս մոտեցումը կիրառում էին նախկին ԽՍՀՄ-ի կոմունիստական իշխանություններից 1988-1991 թթ., ինչը հնարավոր դարձրեց Ադրբեջանի ագրեսիան՝ ընդդեմ ԼՂՀ-ի):

Առաջիկա օրերին ՃՄԽ-ն կհրապարակի իր երկրորդ զեկույցը՝ «Ձայներ բանակցությունների սեղանից»:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՔԱՐՏԵԶԱԳՐԱԿԱՆ ՆՎԱՃՈՒՄ

Հայաստանին առնչվող հնագույն եւ նոր քարտեզները մի գրքում

Երեսունհինգ տարվա աշխատանքի արդյունք

Աշխարհի առաջին քարտեզը բաբելոնյան կավե մի սալիկ է: Այն թվագրվում է մ. թ. ա. 600 տարի առաջ եւ ցույց է տալիս ծովերով շրջապատված աշխարհը: Սալիկի սեպագիր բացատրությունները, ըստ բրիտանացի մասնագետների, ասում են, որ աշխարհի կենտրոնում նշված երեք երկրներն են Ասորեստանը, Բաբելոնն ու Հայաստանը (Արարատը):

Այս ծանոթագրությունը զետեղված է «Հայաստանը համաշխարհային քարտեզագրության մեջ» գիրք-հավաքածուի մեջ: Հավաքածուն արդյունք է ինժեներ Ռուբեն Գալչյանի 35 տարվա աշխատանքի, եւ հնագույն ժամանակներից մինչ օրս գոյություն ունեցող Հայաստանին վերաբերող քարտեզները մի գրքում այսչափ համապարփակ ներկայացնելու փորձերից մեկը: Պրոֆեսոր Բաբկեն Հարությունյանի գնահատականով. «Հայ իրականությունում այս բնույթի աշխատանքները շատ չեն, բայց կան: Ի տարբերություն նախորդ փորձերի այս հրատարակությունը դուրս է եկել զուտ գիտական շրջանակներից եւ վերածվել քաղաքական գործի, քանի որ ցույց է տալիս, թե հայ ժողովուրդը որ տարածքում է ապրել, որ երկիրն է կոչվել եւ հիմա էլ կոչվում է Հայաստան: Փաստորեն այս գիրքը փաստաթղթերի ժողովածու է»:

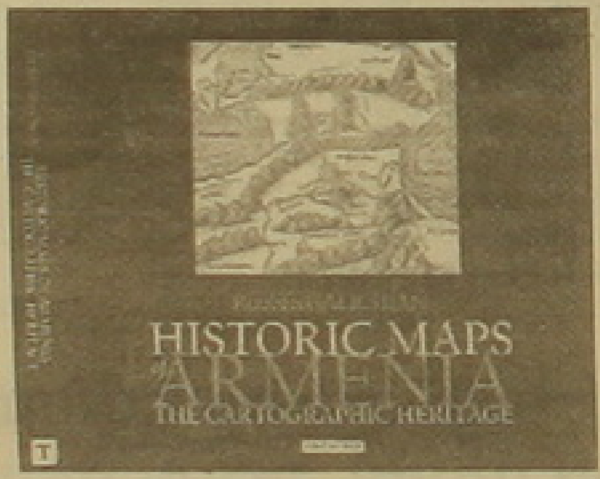

Ցեղասպանության հետեւանքով Թավրիզում ծնված, արմատներով վանեցի Ռուբեն Գալչյանը, Բրիտանիայի Աստոն համալսարանում ուսանելով, ձեռնահաս է եղել Բրիտանական գրադարանի նյութերին: 1970 թվականից սկսած հավաքել եւ ուսումնասիրել է Միացյալ Նահանգների Կոնգրեսի, Մանչեստրի համալսարանի, Օքսֆորդի Բոդլեյան, Մյունխենի, Վիեննայի, Բոլոնիայի, Ֆլորենցիայի գրադարանների, Փարիզի եւ Երեւանի ազգային գրադարանների ֆոնդերում առկա Հայաստանին առնչվող քարտեզները: Մատենադարանի եւ Վատիկանի գրադարաններից նույնպես օգտվել է Ռուբեն Գալչյանը «Հայաստանը համաշխարհային քարտեզագրության մեջ»

հատորը կազմելիս: Դրանում զետեղված 128 քարտեզներից յուրաքանչյուրն ուղեկցվում է աղբյուրների, հեղինակների, պարունակության եւ առանձնահատկությունների մասին տեղեկություններով: Գրքում տեղ են գտել նաեւ 39 քարտեզների դետալներ:

Հեղինակը 35 տարվա աշխատանքի վերջին երեք տարում հավաքած քարտեզները ուսումնասիրել եւ զետեղել է գրքում՝ ելակետ ունենալով նաեւ Արցախի հիմնախնդրի լուծման անհրաժեշտ պատմական ապացույցներն ավելացնելը: Գրքում նաեւ իսլամական քարտեզներ են ներկայացված: Դրանք էլ ապացուցում են Արեւմտյան Հայաստանի Հայաստան լինելը: Օսմանյան քարտեզներում Հայաստանի անունը գոյություն ունի մինչեւ 1860 թվականը, այդուհետեւ աստիճանաբար փոքրանում է այդ անունը կրող տարածքը, ի վերջո իսպառ վերանում եւ փոխարինվում Արեւելյան Անատոլիա անունով: Նույն իսլամական քարտեզներով հաստատվում է նաեւ 1918-ին հռչակված Ադրբեջանի Հանրապետություն կոչված տարածքը, որ մինչ այդ կոչվել է տարբեր կերպ:

Գրքում զետեղված են նաեւ 20-րդ դարի պատմական կարեւորության Հայաստանի քարտեզներ՝ Փարիզի խաղաղության կոնֆերանսի համար պատրաստված եւ Սեւրի դաշնագրի, վերջինը կրում է ԱՄՆ նախագահ Վիլսոնի ստորագրությունը: Քարտեզագրության համառոտ պատմությունն ու աշխարհագրական տեղանունների բառարան էլ կա «Հայաստանը համաշխարհային քարտեզագրության մեջ» գիրք-հավաքածուում: Այն հրատարակվել է Ռազմիկ եւ Վիոլետ Թադեւոսյանների միջոցներով՝ «Փրինթինֆո» հրատարակչությունում: Գրքի հայ-ռուսերեն տարբերակը օրերս սկսել է վաճառվել Հայաստանում, իսկ անգլերեն տարբերակն արդեն մեկ տարի վաճառվում է միջազգային շուկայում:

ՆՈՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Հայաստանի էներգետիկ կախվածությունը Ռուսաստանից բաշխիչ ցանցերը ՌԱՕ ԵԷՍ-ին տալով չի ստեղծվել

Իսկ կա՞ եւ ո՞րն է այլընտրանքը

Հայաստանի բաշխիչ էլեկտրացանցերի վաճառքի շուրջը հյուսվող պատմությունը կարծես թե մտնում է եզրափակիչ փուլ: Իր մամուլի ասուլիսի ժամանակ էներգետիկայի նախարար Արմեն Մովսիսյանն ըստ էության հավաստիացրեց, որ կառավարությունը կհամաձայնի «Հայաստանի էլեկտրական ցանցերը» ռուսական ՌԱՕ ԵԷՍ ընկերության «Ինտերէներգո» դուստր ձեռնարկությանը վաճառելուն: Ինչպես նշել էինք ավելի վաղ, ռուսական ընկերությունը փաստորեն ընտրելով Հայաստանի ցանցեր ձեռք բերելու շրջանցիկ տարբերակը, ի վերջո հասավ իր նպատակին:

Հիշեցնենք, որ բաշխիչ ցանցերի մասնավորեցման դեռեւս 1999 թ. սկսված գործընթացը մեծ տարակարծությունների եւ քաղաքական շահարկումների տեղիք տվեց: Նաեւ դրա շնորհիվ ցանցերի սեփականաշնորհման գործընթացի առաջին փուլը, որը կապվում էր Հայաստանի քաղաքական կողմնորոշման հետ, տապալվեց: Սակայն երբ ռուսական ընկերություններին թույլ չտրվեց մասնակցել գործընթացին այն պատճառաբանությամբ, թե նրանք չեն անցել միջազգային աուդիտ, հայտ ներկայացրած մյուս, այդ թվում ամերիկյան եւ ֆրանսիական ընկերությունները նույնպես հրաժարվեցին Հայաստանի բաշխիչ ցանցերը գնելու մտադրությունից: Դրանով փաստորեն ակնհայտ դարձավ, որ ԱՄՆ-ը կամ Արեւմուտքը չեն դիտարկում Հայաստանի էլեկտրական ցանցերը որպես մեր երկրում իրենց ազդեցությունը տարածելու միջոց: Սակայն նրանց հաջողվեց խանգարել ռուսական ընկերություններին ձեռք բերելու մեր էլցանցերը եւ հետաձգելու Ռուսաստանի տնտեսական եւ քաղաքական շահերն այստեղ:

Այդ ժամանակ ընտրվեց միջանկյալ տարբերակ: «Հայաստանի էլեկտրական ցանցերը» ձեռք բերեց բրիտանական օֆշորային գոտում գտնվող «Միդլենդ ռիսորսիզ հոլդինգը», որը մինչ այդ հայաստանյան իր գործընկեր ընկերության հետ ներդրումներ էր կատարել Հայաստանի գյուղատնտեսության մեջ: Այդ գործարքին որոշ ժամանակահատված հետո համաձայնություն տվեց նաեւ Համաշխարհային բանկը, եւ թվում էր, թե խնդիրն արդեն լուծված էր:

Ասել, թե ցանցերի սեփականատեր ընկերությանը հաջողվեց մեծ հաջողություններ արձանագրել այստեղ, չափազանցված կլինի: Ճիշտ է, նրան հաջողվեց որոշակիորեն կարգավորել վարձավճարների հավաքման գործը, եւ պետական բյուջեից այլեւս դոտացիաներ չէին ուղղվում այս համակարգի պահպանմանը, բայց ստանձնած ներդրումային պարտավորությունները նա չկարողացավ կատարել: Վերջնականապես չձախողվելու վտանգն էլ թերեւս ստիպեց այս ընկերությանը մտածել ցանցերի վաճառքի մասին:

Ինչ վերաբերում է ՌԱՕ ԵԷՍ-ին, ապա երբ հայտնի դարձավ, որ «Միդլենդ ռիսորսիզը» «Հայաստանի էլեկտրական ցանցերի» կառավարման իրավունքը 99 տարով փոխանցել է ՌԱՕ ԵԷՍ-ի «Ինտերէներգո» ընկերությանը, ակնհայտ էր, որ հաջորդ քայլը լինելու է ցանցերը որպես սեփականություն նրան վաճառելը: Այս քայլով ՌԱՕ ԵԷՍ-ը «Սեւան-Հրազդան կասկադից» հետո ձեռք բերեց եւս մեկ ռազմավարական օբյեկտ: Ասել, թե դրանով այս ընկերությունը գերիշխող դիրք կունենա մեր էներգետիկ շուկայում, ճիշտ չի լինի, քանի որ Հայաստանը էներգետիկ կախվածություն է ունեցել Ռուսաստանից դեռեւս խորհրդային ժամանակներից: Եթե հաշվի առնենք, որ կասկադից բացի ռուսական ընկերությանն են պատկանելու բաշխիչ ցանցերը, գազը, եւ ատոմակայանի վառելիքը ստանում ենք նույնպես Ռուսաստանից, իսկ Իրան-Հայաստան գազամուղը սկսեց կառուցվել միայն, երբ դարձյալ ռուսական մասնակցությունը պարտադիր դարձավ, ապա կարելի է եզրակացնել, որ ներկայումս եւս Հայաստանի էներգետիկան Ռուսաստանից միակողմանի կախվածության մեջ է: Սակայն այստեղ առաջանում է այլ հարց, իսկ ո՞րն է այլընտրանքը: Անգամ ակնհայտ ամերիկամետ քաղաքականություն վարող Վրաստանի էներգետիկ ոլորտում նույն պատկերն է ստեղծված, իսկ այդ երկրի բաշխիչ ցանցերը ձեռք բերելուց որոշ ժամանակ հետո ամերիկյան ընկերությունը վաճառեց ռուսական ՌԱՕ ԵԷՍ-ին: Էներգիայի սեփական աղբյուրներ Հայաստանը բացի հիդրոռեսուրսներից չունի, իսկ Լեռնային Ղարաբաղը զոհելով ձգտել մասնակից դառնալ Բաքու-Ջեյհան նավթամուղին, առնվազն քաղաքական կարճատեսություն կլիներ, որին չգնացին Հայաստանի ոչ նախկին, ոչ ներկայիս իշխանությունները: Միակ ելքը սեփական էներգետիկ աղբյուրները հնարավորինս օգտագործելն է եւ մեր ազգային շահերին զոհաբերում չպահանջող տարածաշրջանային ծրագրերին մասնակցելը: Վերջիններիս թվին կարելի է դասել Իրան-Ուկրաինա գազատարի կառուցումը, որը սակայն դեռեւս տեխնիկական խոսակցությունների մակարդակում է:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ԱԶԳ

Արտերկիր

ՆՈՐԱԳՈՅԱՑՈՒՄՆԵՐ

Կրեմլում մշակվում է ռուս-ղազախական դաշնապետություն ստեղծելու նախագիծ

Ռուսաստանյան «Ֆինանս» հանդեսի տեղեկությունների համաձայն, Կրեմլում սկսել են քննարկել Ռուսաստանի եւ Ղազախստանի հնարավոր միավորմանը վերաբերող նախագիծ, որի իրականացման դեպքում կարող է կազմավորվել նախկին Խորհրդային Միության տարածքի 88 տոկոսն ընդգրկող դաշնապետություն:

Բելառուսի հետ միասնական պետություն ստեղծելու գաղափարը չարդարացրեց սպասելիքները: Պատճառը մասնավորապես Բելառուսի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոյի անձն է: Նա քանիցս անկայուն դիրքորոշում է հանդես բերել գործնական հարցերում, նրան չեն թողնում այցելել Եվրոպա: Արեւմուտքը չի ուզում գործակցել նման ղեկավարի հետ, իսկ Կրեմլը հաշվի է առնում Արեւմուտքի կարծիքը:

Բացի դրանից, Լուկաշենկոն բնավ չի ուզում հրաժարվել իշխանությունից: Այսինքն՝ նրան դուր չի գալիս փոխնախագահի հավանական պաշտոնը: Ենթադրյալ ռուս-բելառուսական միացյալ պետության մեջ նա կուզենար ունենալ վարչապետի պաշտոն: Բայց մի՞թե Կրեմլը նրան կվստահի դաշնապետության կառավարությունը:

Այլ բան է Ղազախստանը: Ասիայում դա բավականաչափ ազատական երկիր է, ունի բարձր վարկանիշ եւ արտաքին առեւտրի դրական հաշվեկշիռ: Ներքին համախառն արդյունքի գծով Ղազախստանը Ռուսաստանին զիջում է գրեթե 20 անգամ, իսկ բնակչության թվով՝ գրեթե 10 անգամ:

Ուստի վերլուծաբաններից ոմանք հավանական են համարում, որ Ղազախստանն անցնի «մեծ եղբոր» խնամակալության տակ՝ նրա հաշվին լուծելով ներքին եւ արտաքին խնդիրների մի մասը: Դեկտեմբերի 4-ին կայանալիք նախագահական ընտրություններում Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը հավանաբար կվերընտրվի, քանզի իրական մրցակից չունի: Մինչեւ 2013 թ. նա կկարողանա գլխավորել երկիրը: Բայց Նազարբաեւն ունի բազմաթիվ թշնամիներ, ինչպես նաեւ հարեւան Ղրղզստանի հեղափոխության օրինակը, որտեղ նախագահ Ասկար Ակաեւը տապալվեց ընդամենը մի քանի օրում, իսկ նրա մերձավոր ձեռնարկատերերը կորցրին իրենց բիզնեսը: Ուստի Նազարբաեւի համար անհամեմատ ապահով կլինի Ղազախստանը ղեկավարել որպես դաշնապետության փոխնախագահ:

Հանդեսը գրում է, որ ռուս-ղազախական միացյալ պետության ստեղծումը Կրեմլին թույլ կտա փոփոխել ՌԴ սահմանադրությունը, որը միեւնույն անձին թույլ չի տալիս երրորդ անգամ նախագահի ընտրվել: Ռուս-ղազախական կապերը հետզհետե սերտանում են: Պուտինը Նազարբաեւի հետ հանդիպումներ է ունենում ավելի հաճախ, քան իր մյուս պաշտոնակիցների հետ: Անցյալ շաբաթ վարչապետ Միխայիլ Ֆրադկովը ֆինանսների նախարարի խորհրդականի պաշտոնում նշանակեց «Նոմոս» բանկի նախկին նախագահ Իգոր Ֆինոգենովին: Վերջինս զբաղվելու է Զարգացման եվրասիական բանկի ստեղծմամբ, որի կապիտալում Ռուսաստանը կունենա 1 մլրդ դոլար, Ղազախստանը՝ 500 մլն դոլար:

Բացի դրանից, Ղազախստանում իրենց ազդեցությունն են ուժեղացնում Կրեմլին մոտ կանգնած «Ռոսնեֆտ» եւ «ԼՈՒԿօյլ» նավթային ընկերությունները: Վերջինիս նախագահ Լեոնիդ Ֆեդունը մտադիր է ձեռք բերել ղազախական «Թուրգայ պետրոլեում» ընկերության բաժնետոմսերի 50 տոկոսը: Դա Ռուսաստանի համար ճանապարհ կհարթի դեպի Ղազախստանի նավթային հարստությունները:

Պ. Ք.

ԵՄ-ի հետ բանակցությունների սկզբնավորումը Թուրքիայի հաղթանակն է

1-ին էջից

Վետոյի հարցում էլ ԵՄ-ի երկրները զիջել են Կոնդոլիզա Ռայսի պահանջին: Նա վարչապետ Էրդողանի հետ հեռախոսազրույցում ոչ միայն հավասել էր իր միջնորդությունը, այլեւ բուռն հակազդեցություն էր ցուցաբերել Թուրքիային վետոյի իրավունքից զրկելու հույների նախաձեռնությանը եւ նախազգուշացրել էր ԵՄ-ին, որ «ԱՄՆ-ը դեմ է ՆԱՏՕ-ի ընդարձակմանը»: Այսպիսով հարթվել էին փաստաթղթերի վերջնական տեքստի 1-ին եւ 5-րդ հոդվածների առնչությամբ կողմերի միջեւ ծագած տարաձայնությունները, եւ տեքստը Թուրքիայի ժամանակով 16:00-ին Լյուքսեմբուրգից հասել էր Անկարա:

Այդ ընթացքում հայտարարվել էր նախապես ժամը 18:00-ին ծրագրված ԵՄ-ի հետ Թուրքիայի անդամակցության բանակցությունների սկզբնավորման պաշտոնական արարողությունը մինչեւ 21:30 հետաձգելու մասին: Ժամը 20:10-ին Անկարային տեղեկացրել էին, որ Ավստրիան հաստատել է փաստաթղթերի վերջնական տեքստը, իսկ 20:30-ին հաղորդել էին 1-ին եւ 5-րդ հոդվածների շուրջը ԵՄ-ի երկրների փոխհամաձայնության մասին:

Այլ կերպ՝ վերացել էին առարկության պատճառները: Սակայն դա չէր խանգարել, որ վերոհիշյալ արարողությունը նախ հետաձգվի Թուրքիայի ժամանակով մինչեւ 22:30-ը, ապա 00:15-ը: Միայն 01:55-ին ԵՄ-ի նախագահող երկիր Անգլիան հայտարարել էր Թուրքիայի հետ անդամակցության բանակցությունների պաշտոնապես սկզբնավորման մասին: Փաստորեն դրանք սկսվել էին ոչ թե հոկտեմբերի 3-ին, ինչպես նախատեսված էր, այլ հաջորդ օրը՝ հոկտեմբերի 4-ին:

Ակամա հարց է ծագում՝ եթե ԵՄ-ն ընդառաջել է Թուրքիային բանակցային փաստաթղթերի վերջնական տեքստում 1-ին եւ 5-րդ հոդվածների առնչությամբ եւ վերացրել առարկության պատճառները, ապա ինչո՞վ բացատրել Աբդուլլահ Գյուլի Թուրքիայի ժամանակով 21:30-ին միայն Լյուքսեմբուրգ շարժվելը կամ «ԵՄ-ի պայմանների հետ Թուրքիայի համաձայնության մասին» «Ազգի» հետեւությունը:

Ըստ երեւույթին՝ տեքստի բուռն քննարկումներով, որոնք հաջորդաբար ծավալվել են Թուրքիայի արտգործնախարարությունում, նախարարների խորհրդում, ապա եւ Էրդողանի, Գյուլի եւ թուրքական կողմի բանակցող, պետքարտուղար Ալի Բաբաջանի մասնակցությամբ հրավիրված եռակողմ հանդիպմանը: Այսինքն՝ Անկարայում տեքստը քննարկվել է 16:00-21:30-ը: Սա նշանակում է, որ տեքստում եղել են դժգոհության տեղիք տվող կետեր, որոնց անդամակցության բանակցությունների սկզբնավորման համար Էրդողանի կառավարությունն, այնուամենայնիվ, համաձայնել է:

Դրանում համոզվելու համար կարելի է անդրադառնալ վերջնական տեքստին, որը հոկտեմբերի 4-ի համարում հրապարակել է «Ենի շաֆաք» թերթը: Ըստ հրապարակման, թեեւ առաջին հոդվածում տեղ է գտել «բանակցություններում ԵՄ-ի երկրների ընդհանուր նպատակը Թուրքիայի լիարժեք անդամակցությունն է» ձեւակերպումը, սակայն նշվում է նաեւ, որ բանակցությունների արդյունքը նախապես չի երաշխավորվում: Այսինքն՝ պարտադիր չէ, որ դրանք անպայման հանգեցնեն անդամակցության:

Անկարայի դժգոհության մյուս առիթը բանակցությունների սառեցմանը վերաբերող հոդվածն է, որտեղ նշվում է. «Եթե Թուրքիան լուրջ ու հետեւողականորեն խախտի Եվրամիության հիմքը կազմող ազատության, ժողովրդավարության, մարդու իրավունքների նկատմամբ հարգանքի եւ օրենքի գերիշխանության սկզբունքները, ապա Եվրոհանձնաժողովին իրավունք է վերապահվում իր նախաձեռնությամբ կամ անդամ երկրների 1/3-ի պահանջով բանակցությունների սառեցման առաջարկ անել»: Այսպիսով փաստորեն անտեսվում է 1-ին հոդվածի «բանակցությունների արդյունքը նախապես չերաշխավորելու» մասին դրույթը:

Դժգոհության համար առիթ պետք է համարել նաեւ բանակցությունների առաջխաղացմանը վերաբերող հոդվածը, որի համաձայն «Թուրքիան պարտավորվում է կատարել բարիդրացիական հարաբերությունների առնչությամբ տված ակնհայտ հավաստիացումներն ու Միջազգային դատարանի իրավասության ներքո խաղաղ ճանապարհով կարգավորել թերեւս չկարգավորված սահմանային վեճերը հարեւանների հետ»: Այս հոդվածն էլ, ինչ խոսք, անմիջականորեն առնչվում է հայ-թուրքական սահմանի, ինչպես նաեւ Կարսի պայմանագրի առնչությամբ Հայաստանին հասցեագրված «չճանաչելու մեղադրանքներին»:

Անդամակցությանն առնչվող հոդվածը դժգոհության մեկ այլ առիթ է, որը Թուրքիային պարտադրում է «միջազգային կառույցներում իր դիրքորոշումն ու երրորդ երկրների նկատմամբ մոտեցումը մինչեւ անդամակցելը համաձայնեցնել ինչպես միության անդամ երկրների, այնպես էլ ԵՄ-ի որդեգրած դիրքորոշումների եւ քաղաքականության հետ»: Սա նշանակում է, որ Կիպրոսի Հանրապետության անդամակցությունը ՆԱՏՕ-ին վետոյի ենթարկելու իրավունքը Թուրքիան պահպանում է բանակցային գործընթացում՝ անդամակցության դեպքում վերանայելու պայմանով:

Որքան էլ ԵՄ-ի անդամակցության բանակցությունների սկզբնավորումը մեծ ոգեւորություն առաջ բերի Թուրքիայում եւ թուրքական թերթերը բնութագրեն որպես «պատմական շրջադարձ» կամ «աննման հաղթանակ», այնուամենայնիվ, այդ շրջադարձն ու հաղթանակը պայմանավորված են լինելու վերոհիշյալ հոդվածների կիրառումով եւ որպես կիրառման հիմք բխելու են ԵՄ-ում դրանց մեկնաբանությունից:

ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ՎԵՃ

Ղրիմը Ռուսաստանին վերադարձնելու պահանջը ոտնձգություն չէ

Գտնում է Սիմֆերոպոլի դատախազությունը

Ղրիմը եւ Սեւաստոպոլը Ռուսաստանին վերադարձնելու պահանջը ոտնձգություն չէ Ուկրաինայի տարածքային ամբողջականության նկատմամբ: Այս հետեւության է հանգել Սիմֆերոպոլի դատախազությունը՝ քննելով Սեւաստոպոլի փոխքաղաքապետ Դմիտրի Բազիլի հայցը: Հայցի առիթը թերակղզու «բռնակցմանը վերջ դնելու» կոչն է, որն արվում է «Սեւաստոպոլ-Ղրիմ-Ռուսաստան» ժողովրդական ճակատի հայտարարության մեջ:

«Նշված հայտարարության մեջ խոսվում է Սեւաստոպոլը եւ Ղրիմը Ռուսաստանի Դաշնությանը միջազգային իրավունքի նորմերի հիման վրա եւ ոչ թե Ուկրաինայի սահմանադրությամբ նախատեսված կարգին հակառակ վերամիավորելու մասին, ինչը Ուկրաինայի տարածքային ամբողջականության նկատմամբ ոտնձգության բացակայության վկայությունն է», ասվում է դատախազության պատասխանում:

Այս կապակցությամբ դատախազությունը մերժել է ժողովրդական ճակատի ակտիվիստների դեմ քրեական գործ հարուցելու Բազիլի խնդրանքը:

«Նովի ռեգիոն» գործակալությունը տեղեկացնում է, որ Ուկրաինայի անկախության օրը՝ օգոստոսի 24-ին Սեւաստոպոլում հայտարարվել էր «Սեւաստոպոլ-Ղրիմ-Ռուսաստան» ժողովրդական ճակատի ստեղծման մասին: Կազմակերպության ղեկավարների ստորագրած հայտարարության մեջ նշվում է, որ ճակատի միակ նպատակը Ուկրաինայի կողմից թերակղզու բռնակցման դադարեցումն է:

Իրենց դիրքորոշումը հաստատելու նպատակով փաստաթղթի հեղինակները վկայակոչում են Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի 19-րդ եւ 20-րդ հոդվածները, «Ղրիմի կարգավիճակի փոփոխման վերաբերյալ ՌԽՖՍՀ պետական իշխանության բարձրագույն մարմինների 1954 թ. ընդունած որոշումների իրավական գնահատականի մասին» ՌԴ Գերագույն խորհրդի 1992 թ. մայիսի 21-ի որոշումը եւ «Սեւաստոպոլ քաղաքի կարգավիճակի մասին» ՌԴ Գերագույն խորհրդի 1993 թ. հուլիսի 9-ի որոշումը:

ԱՄՆ-ում Ադամովը ենթակա է «լոկ» 20 տարվա բանտարկության

Շվեյցարիայի արդարադատության մարմինները, որոնք որոշել են ՌԴ ատոմային էներգետիկայի նախկին նախարար Եվգենի Ադամովին հանձնել ԱՄՆ իշխանություններին, մերժում են հարկային հանցագործությունների կապակցությամբ նրան ներկայացված մեղադրանքները: Ուստի 66-ամյա Ադամովին ԱՄՆ-ում կարող են դատել միայն խարդախության եւ փողերի լվացման հոդվածներով, որոնց համար նախատեսվում է զգալիորեն մեղմ պատիժ, քան հարկատվությունից խուսափելու համար:

Այս կապակցությամբ «Վրեմյա նովոստեյ» թերթը գրում է, որ շվեյցարացի դատավորների վճիռը Ադամովին թույլ է տալիս ԱՄՆ-ում ենթակա լինել ոչ թե 60, այլ «ընդամենը» 20 տարվա բանտարկության:

Չնայած պատժի մեղմացմանը, ամերիկացիները գոհունակություն են արտահայտում Ադամովին ԱՄՆ արդարադատության մարմիններին հանձնելու շվեյցարական դատարանի որոշման առթիվ:

«Մենք գոհ ենք Շվեյցարիայի իշխանությունների որոշումից եւ պատրաստ ենք նրանց հետ վերջնամշակել Եվգենի Ադամովի արտաքսման մանրամասնությունները», հայտարարել է Փիտսբուրգի արեւմտյան օկրուգի դատախազ Մերի Բյուքենանը:

Ադամովի ԱՄՆ-ին հանձնվելու փաստն ամերիկացիները բացատրում են նրանով, որ «ԱՄՆ-ում նրան ներկայացվող մեղադրանքներն առավել հիմնավոր ու լուրջ են, քան Ռուսաստանում ներկայացվողները»:

Ուկրաինացիները չեն վստահում ոչ Յուշչենկոյին, ոչ էլ Տիմոշենկոյին

Նախկին վարչապետ Յուլիա Տիմոշենկոյի կառավարության հրաժարականին հանգեցրած սեպտեմբերյան ճգնաժամը լրջորեն վնասել է Ուկրաինայի «նարնջագույն» հեղափոխության երկու առաջնորդներին: Այդ են վկայում «Ուկրաինական ծանրաչափ» ծառայության անցկացրած սոցիոլոգիական հարցման արդյունքները:

Ուկրաինայի բոլոր շրջաններում անցկացված հետազոտությունը վկայում է երկու «հեղափոխականների» վարկանիշների անկման մասին: Այսպես, 2005 թ. փետրվար-ապրիլ ամիսներին ուկրաինացիներն անչափ հավատացել են նախագահ Յուշչենկոյին եւ վարչապետ Տիմոշենկոյին: Բայց ամռան ամիսներին նախագահի հանդեպ վստահությունը նվազել է 10 տոկոսով, իսկ սեպտեմբերի ճգնաժամային երկու շաբաթներին՝ եւս 8 տոկոսով:

Սեպտեմբերի երկրորդ կեսին Յուշչենկոյին վստահում էր ուկրաինացիների 38 տոկոսը, չէր վստահում 43,2 տոկոսը:

Ամռան ամիսներին վարչապետ Յուլիա Տիմոշենկոյի հանդեպ վստահությունը նվազել է 11 տոկոսով, սեպտեմբերի 2 շաբաթներին՝ եւս 9 տոկոսով: Հարցման արդյունքների համաձայն, սեպտեմբերի 2-րդ տասնօրյակում նրան վստահում էր ուկրաինացիների 30,4 տոկոսը, չէր վստահում 48,4 տոկոսը:

Միաժամանակ աճել է վստահությունը Շրջանների կուսակցության առաջնորդ Վիկտոր Յանուկովիչի նկատմամբ: Եթե փետրվարին նրան վստահում էր բնակչության 28,9 տոկոսը եւ չէր վստահում 53,2 տոկոսը, ապա սեպտեմբերին այդ ցուցանիշները կազմեցին համապատասխանաբար 30,4 եւ 45,1 տոկոս:

Ուկրաինայի նոր վարչապետ Յուրի Եխանուրովի վարկանիշն ամենացածրն է. նրան վստահում է բնակչության ընդամենը 2,9 տոկոսը:

Պ. Ք.

Մշակույթի նախարարն ու պարի պետական անսամբլը Կիպրոսում

Կիպրոսում «Ազգի» հատուկ թղթակից Ջորջ Տեր-Բարթողը տեղեկացնում է, որ Հայաստանի պարի պետական անսամբլը 3 համերգ է ունեցել Կիպրոսում, ուր մասնակցել է «Կիպրիա 2005» միջազգային փառատոնին: Անսամբլի հետ պաշտոնական այցով Կիպրոս է մեկնել մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարար Հովիկ Հովեյանը: Երկուշաբթի նրան ընդունել է Ներկայացուցիչների պալատի նախագահ Դեմետրիս Քրիստոֆիասը, որից հետո նա հանդիպել է նախագահի մամլո գրասենյակի տնօրեն Մարիոս Կարոյանի հետ: Խոսելով Հայաստանի եւ Կիպրոսի ջերմ հարաբերությունների մասին, Հովեյանը ցանկություն է հայտնել դրանք հետագայում ավելի սերտացնելու եւ զարգացնելու: Քրիստոֆիասն իր հերթին շնորհակալություն է հայտնել Կիպրոսին աջակցելու Հայաստանի ջանքերի համար: Կարոյանի հետ ունեցած հանդիպումից հետո արված հայտարարություններում Հովեյանն անդրադարձել է հայ-թուրքական հարաբերություններին, ասելով. «Մենք վրեժի զգացում չունենք թուրք ժողովրդի հանդեպ, սակայն պետք է պայքարենք պատմական ճշմարտության համար: Մենք չենք կարող հաշտվել հայերի թափված արյան եւ Հայոց ցեղասպանության հանդեպ եղած լռության հետ: Թուրքիայի Եվրամիությանն անդամակցելու հարցը միայն մեզ չի առնչվում»:

Ռ. Պ.

Դիլիջանում կանգնեցվել են Ղ. Սարյանի եւ Ա. Աճեմյանի հուշաքարերը

ԽՍՀՄ եւ Հայկական ԽՍՀ ժողովրդական արտիստ, կոմպոզիտոր Ղազարոս Սարյանի (1920-1998 թ.թ.) եւ Հայկական ԽՍՀ ժողովրդական արտիստ, կոմպոզիտոր Ալեքսանդր Աճեմյանի (1925-1987 թ.թ.) հուշաքարերն են տեղադրվել Դիլիջանի կոմպոզիտորների ստեղծագործական տան այն առանձնատների (համապատասխանաբար՝ թիվ 14 եւ թիվ 23) մուտքերի առջեւ, որոնցում ապրել եւ ստեղծագործել են նրանք:

Հուշաքարերի բացման արարողությունը տեղի է ունեցել նոյեմբերի 2-ին՝ Երեւանից, Դիլիջանից, արտասահմանից ժամանած բազմաթիվ հյուրերի, ուսանողների, ռազմական դպրոցի սովորողների, հայ երաժիշտների, ինչպես նաեւ վերոհիշյալ կոմպոզիտորների հարազատների ներկայությամբ:

«Մեր սիրտը լցվում է մի գիտակցությամբ, որ մենք ներկա ենք մեզ համար, ցավոք սրտի, անսովոր, բայց եւ նվիրական մի իրադարձության», դիմելով ներկաներին՝ ասել է Հայաստանի կոմպոզիտորների եւ երաժշտագետների միության նախագահ Ռոբերտ Ամիրխանյանը: Նա, մասնավորապես, նշել է, որ Սարյանը, լինելով մեծանուն նկարիչ Մարտիրոս Սարյանի զավակը, իր ամբողջ կյանքով եւ գործով մշտապես եղել է արվեստագետ ընտանիքի բարձր հեղինակությունը կրող եւ պահպանող անձնավորություն. հուշաքարի բացումով այս առանձնատունը նոր կյանք ու իմաստ ձեռք կբերի այսօրվանից:

Սարյանի հուշաքարի բացումը կատարել են Ռ. Ամիրխանյանը եւ կոմպոզիտորի այրին՝ երաժշտագետ Արաքսի Սարյանը: Կոմպոզիտորի մասին խոսք են ասել արվեստագիտության թեկնածու, պրոֆեսոր Արմեն Բուդաղյանը, կոնսերվատորիայի դասատու Վլադիմիր Պողոսյանը, Կանանց հանրապետական խորհրդի նախագահ Նորա Հակոբյանը, Երեւանի Սարյանի անվան արվեստի դպրոցի տնօրեն Սիգիզմունդ Ներսիսյանը եւ ուրիշներ:

Հանդիսության մասնակիցները այնուհետեւ թիվ 23 առանձնատան մուտքի առջեւ ներկա են եղել Ալեքսանդր Աճեմյանի հուշաքարի բացմանը, որտեղ կոմպոզիտորի մասին հիշատակի խոսք են ասել Ռ. Ամիրխանյանը, Ա. Սարյանը, հուշաքարերի հեղինակ, ճարտարապետ Լեւոն Իգիթյանը: Բացումը կատարել են Ռ. Ամիրխանյանը եւ Աճեմյանի ընտանիքի անդամները:

Հայկական երաժշտության կենդանի դասական, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ, կոմպոզիտոր Ալեքսանդր Հարությունյանի խոսքերով, Ալեքսանդր Աճեմյանն այն արվեստագետն է, որի ստեղծագործությունները միշտ հուզել են արվեստասերներին, մտել հայկական դասական երաժշտության ոսկե գանձարան: Բազմաժանր էր Ալեքսանդր Աճեմյանը՝ երգերից մինչեւ սիմֆոնիաներ, եւ այս ամենում՝ իր երաժշտական ոճի մեջ, նա մինչեւ իր կյանքի վերջը մնացել է նվիրյալ ու հեռու տարբեր տեսակի երաժշտական «նորարարություններից»:

Նույն օրը տեղի Բեթհովենի անվան համերգասրահում անցկացված երաժշտական փառատոնում հնչել են Ղազարոս Սարյանի եւ Ալեքսանդր Աճեմյանի, ինչպես նաեւ Էդգար Հովհաննիսյանի ստեղծագործությունները. վերջինիս հուշաքարը բացվելու է նոյեմբերի 9-ին:

ՎԱՆԻԿ ՄԱՆԹՐՅԱՆ
Արմենպրեսի թղթակից
հատուկ «Ազգի» համար

Փառատոնը հյուրընկալվեց Վայոց ձորի մարզում

«Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ» հիմնադրամի նախաձեռնած «Պահպանենք մեր մշակույթը» խորագրով հանրապետական փառատոնն իր առաքելությունն իրականացրել է հանրապետության 7 մարզերում: Վայոց ձորում տոնակատարություններով նշվում էր «մարզի օրը»:

Եղեգնաձորի մշակույթի պալատի առջեւ, Վայոց ձորի մարզպետ Սամվել Սարգսյանի գլխավորությամբ, տեղի պարային խմբերի ելույթով, ավանդական աղ ու հացով, ծաղիկներով դիմավորեցին հյուրերին: Մշակույթի պալատի ճեմասրահում փառատոնի մասնակիցները դիտեցին Եղեգնաձորի արվեստի դպրոցի սաների ձեռքի աշխատանքները նաեւ անվանի գրող, թարգմանիչ, Կոմիտաս վարդապետի սան, երգիչ, ծնունդով Մալիշկա գյուղից Վահան Տեր-Առաքելյանի անձնական իրերը, ստեղծագործությունների հավաքածուի թեմատիկ ցուցադրությունը: Տոնական ուրախ տրամադրությունը, խանդավառությունը տեղափոխվեց դահլիճ ու ազդարարվեց փառատոնի համերգային ծրագրի բացումը՝ Եղեգնաձորի ազգագրական պարային համույթի գեղեցիկ բեմելով (գեղ. ղեկ.՝ Վլադիկ Հովհաննիսյան):

Փառատոնին ողջույնի խոսք հղեց մարզպետը, նշելով. «Մեր մշակույթի անխոնջ նվիրյալներ, այսօր ես մարզի անունից հատուկ շնորհակալություն եմ հայտնում Ձեզ, որ նման առաքելություն եք իրականացնում: Հպարտ ենք, որ մենք կարողանում ենք միավորվել եւ համախմբվել, հպարտ ենք, որ ազգային արժեքների նկատմամբ կարողանում ենք մեր վերաբերմունքը միշտ արտահայտել: Այս փառատոնն արժեւորվում է նաեւ նրանով, որ հայապահպանման ու հայրենասիրության կարեւոր դեր է կատարում հատկապես մատաղ սերնդի դաստիարակության գործում», ասաց պրն Սարգսյանը: Հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Թամարա Պողոսյանն էլ հատուկ շնորհակալություն հայտնեց ջերմ ընդունելության համար ու նշեց. «Այս երեկոն որքան դրական լիցքեր տվեց ձեզ, կրկնապատիկ, եռապատիկ ոգեւորվեցինք մենք ու նոր ուժ ստացանք ձեր հոգուց...»: Հյուրընկալ մարզն էլ իր երախտագիտությունը հայտնեց ու հիմնադրամին նվիրեց մարզի գեղանկարիչներից մեկի կտավը:

Փառատոնն ավարտվեց, սակայն հանդիսատեսը դեռ երկար խմբվել էր մշակույթի տան առջեւ, կարծիքներ էր փոխանակում, ինքնագրեր վերցնում ու լուսանկարվում իրենց կուռքը դարձած երգչուհի Անի Քրիստիի ու այլոց հետ: Փառատոնի ընթացքին հետեւելով համոզվեցի, որ մարզերում է պահպանվել մեր ազգային մշակույթն առանց աղավաղման: Եվս մեկ ուշագրավ փաստ՝ եթե Վայոց ձորի ու Կոտայքի մարզերն աչքի ընկան իրենց լավագույն պարային խմբերով ու համույթներով, ապա Սյունիքի, Արարատի, Արմավիրի մարզերը՝ անհատ կատարողներով, ժողգործիքների համույթներով: Փառատոնը երեք ամսվա ընթացքում հասցրեց հյուրընկալվել 7 մարզերում եւ առջեւում են դեռ 3 մարզեր, որից հետո Երեւանում կկայանա փառատոնի փակման համերգը՝ մարզերից ընտրված լավագույն կոլեկտիվների ու անհատ կատարողների ուժերով:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ՎԱՐԿԱԾ

Կա՞ երկու «Մոնա Լիզա» կամ «Ջոկոնդա»

Զարմանալի համառություն ունեն որոնողները: Նրանք ամեն օր, ամեն ժամ ինչ-որ բան հայտնագործում են: Այդպես է նաեւ Լեոնարդո դա Վինչիի հանճարեղ ստեղծագործության՝ «Մոնա Լիզա դել Ջոկոնդա» նկարի պարագայում: Սակայն չշտապենք տալ նկարի անվանումը, որովհետեւ նույնիսկ այս դեպքում էլ խորհրդավորության քող գոյություն ունի:

Ինչպես հաղորդում են ֆրանսիական, իտալական եւ ռուսական մամուլի օրգանները՝ դա Վինչին երկու ստեղծագործություն է ունեցել, որոնցից մեկը կոչվել է «Մոնա Լիզա», իսկ մյուսը՝ «Ջոկոնդա»: Աշխարհում հայտնի նկարը գտնվում է Փարիզի Լուվրի նոր սրահում: Պարզվում է, որ նկարն իր կրկնօրինակն ունի: Այս վարկածի կողմնակիցները նշում են այն փաստը, որ Լեոնարդոյի ժամանակակիցները, նկարագրելով «Ջոկոնդան», նշում են, որ այն ավարտուն գործ չէ:

Այսպես, «Նկարիչների կենսագրություններ» կամ «Նկարիչների կյանքը» գրքում հանրահայտ Ջորջո Վազարին հաղորդում է, որ «Մոնա Լիզայի» վրա Լեոնարդոն աշխատել է 4 տարի, սակայն այդպես էլ ավարտի չի հասցրել այն: Սակայն Լուվրում գտնվող նկարն ամբողջովին ավարտուն է: Ավելին, 1504 թվականին Ռաֆայելը Լեոնարդոյի արվեստանոցում տեսել է «Ջոկոնդան» եւ մեզ է թողել նկարից արված գծանկարը: Այս գծանկարում կնոջ երկու կողմերում գոյություն ունեն հունական սյուներ: Լուվրի «Ջոկոնդայում» այս սյուները չկան: Վկայություններ կան նաեւ այն մասին, որ Ռաֆայելի ու Վազարիի տեսած նկարը շատ ավելի մեծ չափերի է եղել:

Մի շարք աղբյուրներ նշում են, որ Լեոնարդո դա Վինչին անավարտ գործը հանձնել է պատվիրատուին՝ ֆլորենտացի հարուստ վաճառական Ֆրանչեսկո դել Ջոկոնդային: Եվ նկարը մի քանի դար շարունակ համարվել է այս ընտանիքի սեփականությունը:

Իսկ Լուվրում եղածն ինչ նկար է: Արվեստի պատմաբաններից մի քանիսն այն կարծիքին են, որ գոյություն ունի Լեոնարդո դա Վինչիի վրձնին պատկանող երկու գործ՝ «Ջոկոնդա» եւ «Մոնա Լիզա»: Ըստ որում, Լուվրի նկարում ներկայացված է Ջուլիանո Մեդիչիի սիրուհին՝ Կոստանցա դԱվալոսը: Հենց այս գործն է Լեոնարդոն բերել Ֆրանսիա 1516 թվականին: Նա նկարը պահել է Ամբուազ քաղաքի մոտ գտնվող իր կալվածքում մինչեւ իր մահը: Այստեղից էլ 1517 թվականին նկարը հայտնվել է Ֆրանցիսկ Առաջինի հավաքածուի մեջ:

Այսպիսով, Լուվրում գտնվում է «Մոնա Լիզան»: Իսկ Ֆրանչեսկո դել Ջոկոնդայի կնոջ դիմապատկերը «Ջոկոնդան» է, որը մինչեւ 1962 թվականը գտնվել է Լոնդոնում, քանի դեռ այն չէր գնել շվեյցարական բանկերի սինդիկատը: Վարկածներ կան այն մասին, որ նկարում պատկերված կինը եղել է Լեոնարդոյի գաղտնի սիրուհին: Լոնդոնյան գործը, որը հայտնի է «Այլուորթյան Մոնա Լիզա» անվանումով, պատահաբար գնել է բրիտանացի անվանի մի հավաքորդ 1914 թվականին Բաս քաղաքի շուկայում, մի քանի գինեյով: Այս գործը լիովին համապատասխանում է Ռաֆայելի նկարագրած նկարին՝ հունական սյուներով:

Ամեն դեպքում ոչ ոք, բացի մի քանի ծայրահեղական արվեստաբաններից, չեն հերքում Լեոնարդո դա Վինչիի հեղինակությունը: Այսօր «Մոնա Լիզան» համարվում է համաշխարհային արվեստի ամենահայտնի ստեղծագործությունը: Լուվրում գտնվող կրպակն ամեն տարի վաճառում է «Մոնա Լիզայի» 330 հազար վերատպություն:

Այս գործը թանգարանում պահվում է հատուկ կարգավիճակով: Այն մի սրահից մյուս սրահ տեղափոխելու ժամանակ նույնիսկ միտք չառաջացավ նկարի վրայից մաքրել «դարերի փոշին»: Լուվրում բացարձակապես արգելվում է անգամ հպվել նկարին, որով եւ այն տարբերվում է թանգարանում պահվող մյուս 6 հազար նկարներից:

Նրանք, ովքեր առաջին անգամ են տեսնում այս ստեղծագործությունը, ապշում են նկարի փոքրածավալությունից: Որպեսզի այս պարագայում «հավասարակշռություն» ստեղծվի, Լուվրի ղեկավարությունը «Մոնա Լիզայի» դիմաց ցուցադրում է թանգարանի ամենամեծածավալ գործը՝ Վերոնեզեի «Ամուսնությունը Կանայում» (10x7 մետր):

Ուսումնասիրողները «պարզել» են նաեւ «Մոնա Լիզայի» ժպիտի գաղտնիքը՝ կնոջ հոնքերն ածիլված են: Եթե ավելացնենք հոնքերը, ապա կկորսվի գործի ամբողջ հմայքը, հավաստում են այդ «ուսումնասիրողները»:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նոյեմբերի 7-ին, ժամը 15-ին, Հայաստանի գրողների միության մեծ դահլիճում տեղի կունենա արձակագիր
Ժան-Բատիստ Բարոնյանի (Բելգիա)
«Մայրաստանը», «Հյուսիսի քամին» եւ «Ի թիվս այլ ոճիրների» գրքերի շնորհանդեսը:
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

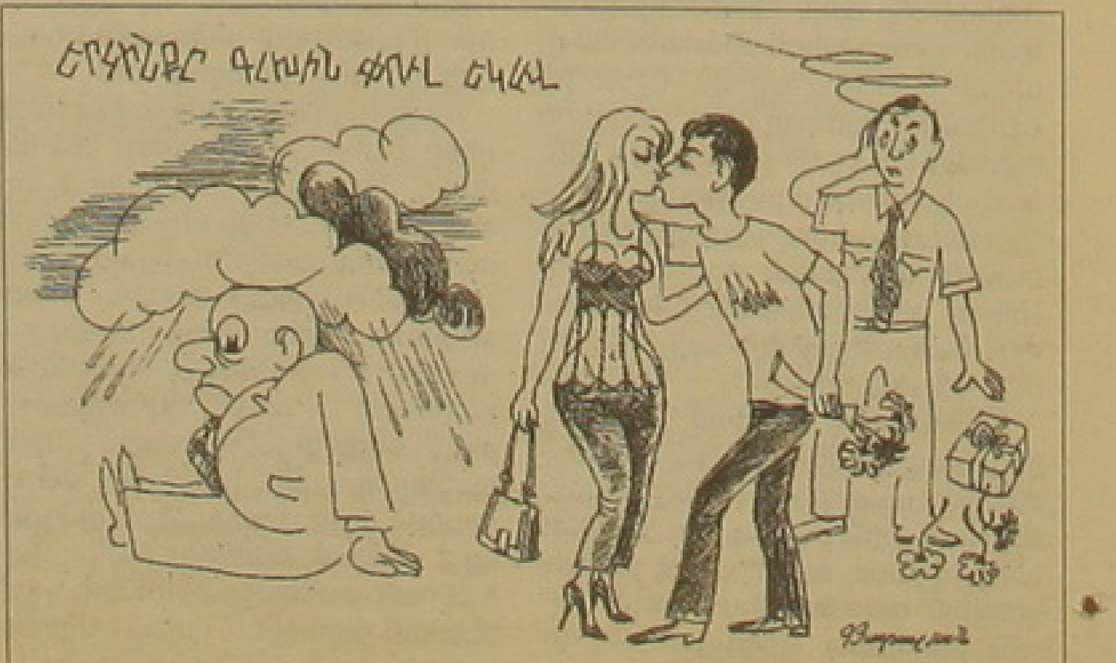

Մարզական

…ինեսի գրքում գրանցվելու լուրջ հայտ մենք կարող ենք ներկայացնել միայն սպորտից

…ասովոր ճարժողական գործու-
…յան գրանցման (ԱՃԳԳ) հանձ-
…ողովը (կոչվում է նաև «Դյու-
…ագիրք»), որ ստեղծվել է 1990 թ.
…մբերին սպորտկոմիտեի ռուս-
…, Գինեսի համաշխարհային գր-
…գրանցվելու հավակնորդներին
…ցելու նպատակ ունի: Հանձ-
…ողովը որևէ բնագավառում նոր
…դ սահմանելու ցանկություն ու-
…ւ անձանց տվյալներն ուղար-
…: Անգլիայում գտնվող Գինեսի
…աշխարհային գրասենյակ:
…Գ հանձնաժողովի նախագահ
…ն Թովմասյանի նկարագրու-
…՝ նշված գործընթացն իրակա-
…ում է հետևյալ կերպ:
…ԳԳ հանձնաժողով դիմող ան-
…կայացնում են իրենց արտասո-
…ւնակությունը և նոր ռեկորդ
…մանելու ցանկությունը: Եթե նա-
…ս նշված ոլորտում նման ռե-
…սահմանված չի լինում, հանձ-
…ողովը որոշում է անցկացնել
…ղությունը: Բժշկի թույլտվու-
…և մյուս փաստաթղթերի ներկա-
…ն դեպքում ռեկորդի հավակ-
… տրամադրում է ունակության
…ցման վայրը և նկարահան-
… տեխնիկան: Հանձնաժողովը
…մ է գործողությունը, որն ամբող-
…մբ նկարահանվում է, և եթե
…ը սահմանում է իր ասած ռե-
…, նրա տվյալները, նկարահան-
…գործողությունը, կազմված ար-
…ագրությունը ուղարկվում է Անգ-
…յնտեղ էլ որոշվում է ներկայաց-
… արտասովոր ունակության
…ցումը աշխարհի ռեկորդակիր-
…գրքում: Պրն Թովմասյանի խոս-
… Անգլիայից եկող պատասխա-
…նի սահմանված որևէ ժամկետ,
… որ գրասենյակը զբաղվում է
…րհի տարբեր ծայրերից ներկա-
…ծ ռեկորդ սահմանելու հա-
…որդների գործերով: Նրա տեղե-
…մբ էլ Գինեսի գրքի հանձնա-
…վում աշխարհի տարբեր մասե-
…երկայացված մոտ 60.000 «ամե-
…մենաներ» այժմ սպասում են
…ման: Նախագահը նշեց նաև,
…ծ լոնդոնյան գրասենյակը չի

գրանցում ռեկորդը և այն ռեկորդ է Հայաստանի համար, գրանցվում է մեզ մոտ՝ «Դյուցազնագրքում»:

Պրն Թովմասյանը տեղեկացրեց, որ իր ստեղծման օրից մինչ այսօր ԱՃԳԳ հանձնաժողովը գրանցել է 75 ռեկորդ, որից 6-ը՝ համաշխարհային Գինեսի գրքում: Իսկ վերոհիշյալ գրքում գրանցվել են Գալստյան Ռոբերտը (պարանի օգնությամբ ատամներով քաշել է 2 վագոն՝ 219

տոննա), Խաչատրյան Սամվելը (պառկած վիճակում 2 ձեռքերով 100.000 անգամ հրել է 3 կգ-ոց կցագնդեր), Իվանյան Մարտունը (1 ժամում 5230 անգամ կքանիստ է արել), Թումեյան Խաչիկը (համարեցված հենարանին պառկած դիրքից, իրանի և ոտքերի օգնությամբ տեղաշարժել է ավազաքարերով բեռնված 4 վագոն՝ 376 տոննա), Ավդալյան Արթուրը (հենում պառկած դրությունից՝ ձեռքերի ծալում, տարածում վարժության կատարում՝ 16660 անգամ) և Գրիգորյան Արտակը (խաչ դրությամբ մնացել է 27 վայրկյան): Ի դեպ, նշված անձանցից ոմանք միևնույն ռեկորդը սահմանել են մի քանի անգամ: Իսկ մեր «Դյուցազնագրքում» գրանցված արտասովոր գործողությունները միայն սպորտի բնագավառից չեն:

«Մենք համաշխարհային Գինեսի գրքի համար լուրջ հայտ ո՞ր բնագավառից կարող ենք ներկայացնել» **«Ազգի»** հարցին պրն Թովմասյանը պատասխանեց. «Լուրջ հայտ համաշխարհային Գինեսի գրքի համար ամեն դեպքում մենք կարող ենք ներկայացնել սպորտից»: Իսկ մյուս հարցին՝ արդյոք 15 տարվա համար քիչ չէ՞ 6 ռեկորդը, նախագահը պատասխանեց. «6 ռեկորդը քիչ չէ, և այժմ մենք լոնդոնյան գրասենյակում ունենք ևս 3 հայտ, որոնց գրանցումը կարելի է համարել լավ արդյունք»: Իսկ այդ հայտերը, որոնց պատասխանին սպասում է հանձնաժողովը, հետևյալն են՝ Մխիթարյան Զարզանդի (պտտաձողի վրա վերելք շրջումով 1150 անգամ), Ֆահրադյան Դավիթի (պտտաձողի վրա մեծ պտույտներ 307 անգամ) և միասնության շուրջպարի դիմումները: Հանձնաժողովի նախագահը դժգոհեց շուրջպարի հետ կապված որոշ քաղաքական գործիչների ելույթներից՝ նշելով, որ մենք ոչ թե պետք է խրախուսենք շուրջպարի գրանցման հնարավորությունը, այլ կարևորենք ազգի միասնության գաղափարը, որը մեզ վերջին ժամանակներում շատ է պակասում: Մեր լսած կարծիքներին, թե շուրջպարը միասնական չի եղել, պրն Թովմասյանը հակադարձեց. «Ոչ մի տեղ էլ մասնակիցների ձեռքերն անջատված չեն եղել միմյանցից, մենք ամբողջը նկարել ենք: Բացի այդ հաշվի են առնվել նաև այլ հանգամանքներ՝ տարածքը, մարդկանց քանակը՝ 325.000»: Ինչ վերաբերում է աշխարհի ամենաերկար սեղանը գցելու մեր վերջին փորձերին, ապա, նախագահի խոսքերով, չի գրանցվել, քանի որ կազմակերպիչները չեն արել իրենց խոստացածը՝ «1000 մետրանոց սեղանը չի գցվել մինչև վերջ»: Մեր կողմից ավելացնենք, որ նշված սեղանը գցելու օրը կազմակերպիչների արարքը քարկոծեցին ներկաները՝ այն որակելով «հայավարի հերթական մոտեցումներից մեկը»:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

…կ Ադվոկատը կմարզի հարավկորեացիներին

…նդացի մասնագետ Դիկ Ադվոկատը Հարավային
…ի հավաքականը կնախապատրաստի 2006 թ. աշ-
… առաջնությանը: Նա երրորդ հոլանդացին է, որ
… հարավկորեացիներին: Առաջինը Գուս Հիդինգն
… գլխավորությամբ Հարավային Կորեայի հավաք-
…2002 թ. աշխարհի առաջնությունում հասավ մին-
…աեզրափակիչ՝ ընդհանուր հաշվարկով գրավելով
…ը: Այդ հաջողության համար Հիդինգին Հարավա-
…րեայում պարզապես պաշտում էին: Սակայն շու-
…վարտվեց պայմանագրի ժամկետը, և նա կրկին վե-
…ձավ հայրենի «Էյնդհովենին», որում աշխատելով էլ
…ի մարզչի համբավ ձեռք բերեց: Հիշեցնենք, որ
… նրա գլխավորությամբ «Էյնդհովենը» նվաճել էր
…ոնների գավաթը:
…նգին փոխարինեց պորտուգալացի Ումբերտո
…, սակայն Մալդիվյան կղզիների հավաքականի
…ոտի արդյունքից հետո նրան հեռացրին պաշտոնից:
…ոխարեն հավաքական հրավիրվեց հոլանդացի
…նես Բոնֆրերեն, որի գլխավորությամբ էլ հարավ-
…ացիներն աշխարհի առաջնության եզրափակիչի
…ր նվաճեցին: Ընդ որում, Հարավային Կորեայի
…ին արդեն 6-րդ անգամ անընդմեջ աշխարհի ա-
…թյունում հանդես գալու իրավունք է նվաճում:
…ն Բոնֆրերեին բախտ չվիճակվեց վայելել իր աշ-
…քի պտուղները: Ընտրական վերջին խաղում, որի
…քն այլևս ոչ մի նշանակություն չուներ, հարավ-
…ացիները պարտվեցին Սաուդյան Արաբիայի հավա-
…ին (0-1), ինչն էլ կանխորոշեց մարզչի ճակատա-

Ադվոկատն իր պարտականությունների կատարմա-
…ցնի հոկտեմբերի 10-ից մինչև աշխարհի առաջ-
…ն ավարտը: Դրանից հետո երկուստեք համաձայնու-
… պայմանագրի ժամկետը կարող է երկարաձգվել:
…դվոկատին առանձնապես ներկայացնելու հարկ
…ւ համաշխարհային ֆուտբոլում անվանի մարզիչ-
…մեկն է: Եվրոպայի 1992 թ. առաջնությունում Ադ-
…ը լեգենդար Ռինուս Միխելսի օգնականն էր, որից
…տանձնեց Հոլանդիայի հավաքականի ղեկը: Ադվո-

կատը մարզել է նաև շոտլանդական «Գլազգո ռեյնջերսն» ու հոլանդական «Էյնդհովենը»:

Եվրո-2004-ից հետո, որտեղ Ադվոկատի գլխավորությամբ հոլանդացիները հասան մինչև կիսաեզրափակիչ, որոշ ժամանակ մարզիչը գլխավորեց Մյոնխենգլադբախի «Բորուսիան» ու Միացյալ Արաբական Էմիրությունների հավաքականը: Վերջինիս ղեկը նա ստանձնել էր այս տարվա ամռանը և փաստորեն չէր էլ հասցրել աշխատել հավաքականում: Բայց հարավկորեացիները փոխհատուցում վճարեցին տեղի շեյխերին և Ադվոկատին հրավիրեցին իրենց հավաքական: Ադվոկատին կօգնի հոլանդացի Պիմ Վերբեկը: Վերջինս 2002 թ. Գուս Հիդինգի օգնականն էր: Ադվոկատի թեկնածությունը մեծ խանդավառությամբ է ընդունվել Հարավային Կորեայում: Նրան համարում են հարձակողական ոճի ֆուտբոլի կողմնակից, տոտալ ֆուտբոլի կնքահայր Ռինուս Միխելսի գաղափարների շարունակող: Շատերը գտնում են, որ Ադվոկատի համար հեշտ չի լինի թեկուզ կրկնել Հիդինգի արդյունքը 2002 թ. աշխարհի առաջնությունում, որտեղ ոչ առանց մրցավարների օգնության հարավկորեացիները գրավեցին պատվավոր 4-րդ տեղը:

ՇԱԽՄԱՏ

Թոփալովը շարունակում է հաղթարշավը

Բուլղարացի գրոսմայստեր Վեսելին Թոփալովը շարունակում է իր հաղթարշավը Սան Լուիսում ընթացող շախմատի աշխարհի առաջնությունում: 5-րդ տուրում նա սևերով պարտության մատնեց իր մոտակա հակառակորդին՝ Պիտեր Սվիդլերին: Այսպիսով 5 հնարավորից վաստակելով 4,5 միավոր, Թոփալովն ավելի ամրապնդեց առաջատարի դիրքը և արդեն այժմվանից լուրջ հայտ ներկայացրեց աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսի համար: Նրա ներկայիս ցուցանիշը համապատասխանում է Էլոյի 3124 գործակցին, ինչը յուրօրինակ ռեկորդ է: Համեմատության համար նշենք, որ ՖԻԴԵ-ի վարկանիշային ցուցակում մինչ այժմ ամենաբարձր գործակիցն ունեցել է Գարի Կասպարովը (2849) 2000 թ. հուլիսին:

Թոփալովի հաղթանակը միակն էր 5-րդ տուրում: Մյուս երեք պարտիաներն ավարտվեցին ոչ-ոքի: Միավորը կիսեցին Պոլգարն ու Մորոզևիչը, Անանդն ու Լեկոն, Ադամսն ու Կասիմջանովը: Առաջատարից 1,5 միավորով հետ են մնում Անանդն ու Սվիդլերը: Կասիմջանովն ունի 2,5, Պոլգարն ու Լեկոն՝ 2-ական միավոր: Աղյուսակը 1,5-ական միավորով եզրափակում են Ադամսն ու Մորոզևիչը: 6-րդ տուրում կկայանան Պոլգար-Թոփալով, Կասիմջանով-Լեկո, Ադամս-Մորոզևիչ, Անանդ-Սվիդլեր պարտիաները:

Ի դեպ, շուտով մրցաշարի մասնակիցները պետք է դոպինգ-ստուգում անցնեն: Հետազոտության կենթարկվեն մրցաշարի երեք առաջատարները, ինչպես նաև վիճակահանությամբ ընտրված ևս մեկ մասնակից: Հետաքրքրական է, որ յուրաքանչյուր դոպինգ-ստուգման արժեքը մոտ 200 դոլար է: Անալիզը հանձնելուց երկու շաբաթ անց հայտնի կդառնան արդյունքները:

Վերջին տարիներին տարբեր կարծիքներ են հնչում այն հարցի շուրջը, թե արդյոք անհրաժե՞շտ է շախմատիստներին դոպինգ-ստուգման ենթարկել: Հարցն այն է, որ ՖԻԴԵ-ն պայքարում է շախմատն օլիմպիական խաղերի ծրագրի մեջ ընդգրկելու համար, իսկ ՄՕԿ-ի կանոնակարգով օլիմպիական մարզաձևի ներկայացուցիչները պարտադիր պետք է դոպինգ-ստուգման ենթարկվեն: ՖԻԴԵ-ն հատուկ կարգ է սահմանել, որտեղ շախմատիստները խուսափեն արգելված խթանիչներ օգտագործելուց: Հայտնի է, որ նրանք մրցախաղերի ժամանակ սովորաբար սուրճ են ըմպում: Իսկ կոֆեինը մտնում է արգելված խթանիչների ցանկի մեջ: Ըստ սահմանված կարգի, շախմատիստները կարող են 6 ժամվա ընթացքում միայն 4 գավաթ սուրճ ըմպել: Իսկ եթե թունդ սուրճ է ըմպում, այդ դեպքում 2 բաժակից ավելի խորհուրդ չի տրվում:

Բացի այդ, խորհուրդ է տրվում օգտագործել միայն անձամբ գնված դեղերը (որպեսզի մրցակիցը դրանց որևէ բան չխառնի)՝ մինչ դրանց օգտագործումը խորհրդակցելով բժիշկների հետ, որոնք այսուհետև պետք է ներկա գտնվեն մրցաշարերում:

Անվանի շատ շախմատիստներ առայժմ չեն ընդունում դոպինգ-ստուգման անհրաժեշտությունը: Օրինակ, Անատոլի Կարպովը դա հիմարություն է համարում: Ըստ նրա, շախմատում գլխավոր դոպինգը դա մրցախաղի ընթացքում այլ շախմատիստներից օգնություն ստանալն է, համակարգչից օգտվելը: Դեպքեր են եղել, որ խաղի ընթացքում շախմատիստն ականջում տեղադրված սարքի միջոցով անհրաժեշտ ինֆորմացիա է ստացել: Կարպովը կոչ է արել նման երևույթների դեմ պայքարել, այլ ոչ թե դոպինգ-ստուգման ենթարկել:

Մինչ օրս շախմատիստների մոտ դեռևս դոպինգի օգտագործման փաստ չի արձանագրվել: Նման դեպքերում սպառնում է որակազրկում 3 ամսից մինչև 2 տարի: Առաջին անգամ շախմատում դոպինգ-ստուգումն իրականացվել է 1999 թ. նոյեմբերին Իսպանիայում անցկացված թիմային առաջնությունում: Առաջինը ստուգման ենթարկվեց իսպանացի շախմատիստ Խորխե Մագեմը:

Եվս մեկ խայտառակ պարտություն

Իսրայելում ավարտվեց մինչև 19 տարեկան կանանց հավաքականների միջև անցկացված Եվրոպայի առաջնության ընտրական 2-րդ խմբի մրցաշարը: Հայաստանի հավաքականն ավարտական տուրում էլ ավելի խայտառակ պարտություն կրեց՝ 1-18 հաշվով զիջելով Ավստրիայի ընտրանուն: Ընդ որում, այդ միակ գնդակն էլ մեր ֆուտբոլիստները խփել են 11 մ հարվածով: Հիշեցնենք, որ նախորդ երկու հանդիպումներում Հայաստանի հավաքականը խոշոր հաշիվներով պարտվել էր Իտալիայի (0-15) և Իսրայելի (0-10) ընտրանիներից: Այսպիսով, երեք խաղում մեր հավաքականը սեփական դարպասն ընդունեց 43 գնդակ:

Իսկ ընտրական 2-րդ խմբի հաղթող ճանաչվեց Իտալիայի ընտրանին, որը բոլոր մրցակիցների նկատմամբ էլ առավելության հասավ:

Հայաստանից 6 մարզիկ

Այսօր Լատվիայի մայրաքաղաք Ռիգայում մեկնարկում է թեքվանդոյի Եվրոպայի առաջնությունը, որին կմասնակցի նաև մարզաձևի Հայաստանի հավաքականը: Մեր թիմի կազմում մրցապատեշ դուրս կգան Վրեժ Պետրոսյանը (54 կգ), Սուրեն Սարկիսովը (58 կգ), Արկադի Հակոբյանը (62 կգ), Լևոն Փաշաբեզյանը (62 կգ), Արմեն Երեմյանը (72 կգ) և Քնարիկ Գրիգորյանը (59 կգ):

Խոշոր սկանդալ Բրազիլիայում

Խոշոր սկանդալ է հասունանում բրազիլական ֆուտբոլում: Սան Պաուլոյում ձերբակալվել է ՖԻՖԱ-ի մրցավար Էդսոն Պերեյրա դի Կարվալյոն, որը կասկածվում է պայմանավորված խաղերի կազմակերպման մեջ: Ոստիկանության տվյալներով, մրցավարին կաշառել են անլեգալ ֆուտբոլային տոտալիզատորների ինտերնետային կայքերի տերերը: Մրցավարն արդեն խոստովանել է, որ մի քանի անգամ աջակցել է թիմերից մեկին: Նախնական տվյալներով՝ Կարվալյոն սպասարկել է առաջնության 11 խաղ և դրանցից ոչ մեկը ոչ-ոքի չի ավարտվել: Մրցավարը նախապես տեղեկացրել է, թե ո՞ր թիմերի խաղերը պետք է վարի: Ընդ որում նա ձգտել է օգնել ավելի ուժեղ թիմին, որպեսզի ավելորդ կասկածների տեղիք չտա: Խաղադրույքների ընդհանուր գումարը հասնում էր մինչև 400 հազար ռեալի (180 հազար դոլար), իսկ մրցավարի հոնորարը՝ 6 հազար դոլարի: Ինչպես նշում է «Էստադո» գործակալությունը, մրցավարն իր գործողություններով հաճախ հունից հանում էր մրցակցի ֆուտբոլիստներին՝ հեռացնելով խաղադաշտից:

Ինչպես հայտարարել է Բրազիլիայի մարզական բարձրագույն տրիբունալի դատախազ Պաուլու Շմիդտը, բոլոր 11 խաղերի արդյունքները չեղյալ են համարվել: Այդ դեպքում Բրազիլիայի առաջնության աղյուսակը լուրջ փոփոխությունների կենթարկվի:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Հանդիպում բանկերի ղեկավարների հետ

Հոկտեմբերի 4-ին տեղի ունեցավ ԿԲ խորհրդի ավանդական հանդիպումն առեւտրային բանկերի ղեկավարների հետ: Հանդիպման ժամանակ ներկայացվեցին 2005 թ. երրորդ եռամսյակի դրամավարկային քաղաքականության ընթացքը եւ չորրորդ եռամսյակի ծրագրային ուղղությունները:

Մասնավորապես նշվեց, որ 2005 թ. օգոստոսին շարունակվել են տնտեսական աճի արագացման միտումները, եւ հունվար-օգոստոսին արձանագրվել 11.7% տնտեսական աճ (հունվար-մարտին 7.8%, իսկ հունվար-հունիսին 10.1%): Տնտեսական աճի նման վարքագիծը պայմանավորված էր գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքի իրական աճի նույնանման միտումներով. հունվար-օգոստոսին՝ 11.8%, հունվար-մարտին՝ 1.1% եւ հունվար-հունիսին՝ 10.2% աճեր: Գյուղատնտեսության արտադրանքի իրական աճի արագացման այս միտումներն իրենց հերթին պայմանավորված էին հիմնականում մրգերի ծավալների մոտ 20 անգամ եւ բանջարեղենի մոտ 60% աճերով:

Շինարարության ճյուղում հունվար-օգոստոսին արձանագրվել է 29.8%, իսկ արդյունաբերության ճյուղում՝ 6.2% իրական աճ: Մրգերի եւ բանջարեղենի աճի բարձր տեմպերը խթանել է նաեւ սննդի արդյունաբերության մաս կազմող պահածոների արտադրության մոտ 3 անգամ ավելացմանը:

Այս տարի եւս որպես դրական երեւույթ շարունակվել է ՀՆԱ-ում առեւտրային հաշվեկշռի պակասորդի տեսակարար կշռի նվազման միտումը: Հունվար-օգոստոս ամիսներին այդ ցուցանիշը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ նվազել է 3.5 տոկոսային կետով: Դա պայմանավորվել է ինչպես ՀՆԱ-ի աճի բարձր տեմպերով, այնպես էլ ներմուծման աճի տեմպերի համեմատ արտահանման աճի առաջանցիկ տեմպերով:

Ինչ վերաբերում է արտարժութային հոսքերը բնութագրող հաջորդ աղբյուրին՝ տրանսֆերտներին, ապա նկատվում է վերջինիս աճի տեմպերի դանդաղում: Այսպես՝ հունվար-օգոստոս ամիսներին տրանսֆերտների զուտ ներհոսքի աճի տեմպը կազմել է 21.3%՝ նախորդ տարվա մոտ 50%-ի դիմաց: Սակայն, 2005թ. օգոստոսին՝ հուլիսի նկատմամբ տրանսֆերտների զուտ ներհոսքի աճի տեմպը գերազանցել է 2004թ. նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը եւ կազմել 28.2%՝ նախորդ տարվա 12.2%-ի դիմաց: Նշենք, որ զուտ ներհոսքի աճը հիմնականում պայմանավորվել է Ռուսաստանից տրանսֆերտների զուտ ներհոսքի աճով:

2005 թ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսներին պետբյուջեի եկամուտները եւ դրամաշնորհները՝ ՀՀ 2005 թ. պետական բյուջեի եռամսյակային համամասնությունների նկատմամբ, գերակատարվել են 6.8 մլրդ դրամով: Հարկային եկամուտները գերակատարվել են 3.3 մլրդ. դրամով, ոչ հարկային եւ կապիտալ եկամուտներինը՝ 7.6 մլրդ դրամով, իսկ դրամաշնորհները պակաս են ստացվել 4 մլրդ դրամով:

2005 թ. անցած ինն ամիսների ընթացքում ձեւավորված դրամավարկային միջավայրը հիմնականում արտացոլել է տնտեսության վերոնշյալ երեք հատվածների միտումները: Դրամավարկային ցուցանիշների վարքագիծը կրել է նաեւ տարեսկզբից դիտված արժույթի փոխարինման երեւույթի եւ պարտադիր պահուստավորման մեխանիզմում կատարված փոփոխության ազդեցությունը: Դրամին անցում կատարելու էֆեկտն արտացոլվել է հատկապես շրջանառությունում գտնվող կանխիկի եւ դրամային ավանդների շարժերում: Այսպես, սեպտեմբերին՝ նախորդ տարվա նույն ամսվա նկատմամբ ԿԲ-ից դուրս գտնվող կանխիկի աճը կազմել է 43.5% (հունիսի դրությամբ՝ 30.3%, իսկ մարտի դրությամբ՝ 17.2%): Նման աստիճանական աճի վարքագիծ են ցուցաբերել նաեւ դրամային ավանդները. սեպտեմբերի՝ նախորդ տարվա սեպտեմբերի նկատմամբ աճը կազմել է 66.3%, հունիսին՝ 44.1%, իսկ մարտին՝ 34.3%: Ինչ վերաբերում է արտարժութային ավանդներին, ապա անցած ինն ամիսների ընթացքում դրանք հիմնականում պահպանել են նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ կայուն աճի տեմպեր՝ միջին հաշվով 25.0%:

Անցած ինն ամիսների ընթացքում դրամի նկատմամբ մեծ պահանջարկը, որը դրսեւորվում էր արտարժույթի շուկայում մեծածավալ առաջարկով, ԿԲ-ն բավարարել է շուկայից արտարժույթի գնման միջոցով՝ շուրջ 40.0 մլրդ դրամին համարժեք արտարժույթ: Արդյունքում՝ առաջացած դրամային ավելցուկի ներծծման նպատակով ԿԲ-ն կիրառել է բոլոր ներծծող դրամավարկային գործիքները՝ հակադարձ ռեպո գործառնությունները (ԿԲ պետարժեթղթերի պորտֆելի ծավալի սահմաններում) ու մշտական հնարավորության ավանդային գործիքը:

2005թ. հունվար-սեպտեմբերին գրանցվել է 3.6%, իսկ սեպտեմբերին՝ նախորդ տարվա նույն ամսվա նկատմամբ 0.5% գնանկում, որոնք նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածների համար կազմել են համապատասխանաբար 1.3% գնանկում եւ 6.1% գնաճ:

Ինչպես ցույց է տալիս նախորդ տարիների փորձը, գնանկման խորը սեզոնայնությունը հետագայում ուղեկցվում է գնաճի բարձր տեմպերով եւ, ըստ ՀՀ ԿԲ գնահատումների, տարեվերջի դրությամբ մինչեւ 3% գնաճի ցուցանիշի ապահովումն իրատեսական է:

Սեպտեմբերին պետական պարտատոմսերի եկամտաբերությունները հունիսի համեմատությամբ նվազել են եկամտաբերության կորի ամբողջ երկայնքով: 0.5 տոկոսային կետով նվազել են կարճաժամկետ եւ միջնաժամկետ պետական պարտատոմսերի եկամտաբերությունները, ինչը հիմնականում պայմանավորված է թողարկումների ծավալների կրճատմամբ եւ վերջինիս արդյունքում դրանց նկատմամբ պահանջարկի աճով:

Երրորդ եռամսյակի ընթացքում, մասնավորապես օգոստոսին, ելնելով գնաճի արձանագրված ցածր մակարդակից, ինչպես նաեւ ֆինանսական շուկայի միտումներից՝ վերանայվել են ՀՀ ԿԲ գործառնությունների տոկոսադրույքները: Ռեպո գործառնության եւ ավանդի տոկոսադրույքները իջեցվել են 0.75 տոկոսային կետով սահմանվելով համապատասխանաբար 3% եւ 1%:

Արտարժութային շուկայում իրականացվել են 797.7 հազ. ԱՄՆ դոլարի համախառն ծավալի գործառնություններ, որը նախորդ եռամսյակի համեմատ աճել է 9.41%-ով, իսկ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ 35.23% -ով: 2005 թ. երրորդ եռամսյակում արձանագրվել է ՀՀ դրամի արժեզրկում 0.74%-ով, իսկ նախորդ տարի նույն ժամանակահատվածում տեղի է ունեցել դրամի արժեւորում 6.46%-ով:

Հաշվի առնելով առաջին ինն ամիսների ընթացքում ձեւավորված վերոնշյալ միտումները, ինչպես նաեւ չորրորդ եռամսյակում առավելապես փողի առաջարկի ընդլայնման ուղղությամբ ակնկալվող ինքնավար հոսքերը (արտաքին եւ ներքին աղբյուրների հաշվին բյուջետային մեծածավալ զուտ ծախսումներ)՝ ԿԲ-ն կշարունակի ակտիվորեն կիրառել դրամային ներծծող գործիքները: Արդյունքում՝ չորրորդ եռամսյակի կտրվածքով փողի բազան կավելանա 16.0 մլրդ դրամով կամ շուրջ 10%-ով եւ տարեվերջին կկազմի 191.1 մլրդ դրամ, որը տատանման միջակայքի վերին սահմանն է:

Փողի բազայի աճը գրեթե հավասար չափով՝ 17.0-ական մլրդ դրամ, կապահովվի պետբյուջեի արտաքին (Կառուցվածքային բարեփոխումների վարկ եւ դրամաշնորհներ) եւ ներքին (գանձապետական միասնական հաշվի միջոցներից ծախսեր եւ ԿԲ-ում ավանդադրված ՊՊ լրացուցիչ թողարկումների մարումներ) աղբյուրների հաշվին, որի՝ փողի բազայի նախատեսված աճից ավել մասը ԿԲ-ն նախատեսում է ստերիլացնել ներծծող գործիքներով, մասնավորապես ԿԲ արժեթղթերի թողարկման եւ հակադարձ ռեպո գործառնություններով:

Արտարժույթի շուկայում կապիտալ ներհոսքի զգալի ճնշումների դեպքում ԿԲ-ն հնարավոր է համարում արտարժույթի գնման գործառնությունների իրականացումը, որին համապատասխան կավելացվեն նաեւ ԿԲ արժեթղթերի թողարկման ծավալները:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

6-րդ վարչության հերթական զոհերը

«Արձագանքը» զրկվել է միջազգային փառատոնին մասնակցելու հնարավորությունից

«Ազգի» ընթերցողին վերջին ամիսներին մեծ աղմուկ հանած «Ռեկո ռեկորդսի» պատմությունն արդեն ծանոթ է. հիշեցնենք, որ ՀՀ ոստիկանության 6-րդ վարչությունը արդեն երկուսուկես ամիս կասեցրել է «Ռեկո ռեկորդս» ձայնագրման ստուդիայի գործունեությունը եւ «պիրատական» գործունեությամբ զբաղվելու պատրվակով առգրավել ընկերության ողջ արտադրանքը՝ ավելի քան երկու հարյուր երգիչների շուրջ հազար օրինակ օրիգինալ ձայներիզները, ձայնասկավառակներն ու տեսաերիզները: Իսկ իրական «պիրատներն» այսօր ծաղկում են, քանի որ շուկան ողողված է նրանց անորակ արտադրանքով:

«Ռեկո ռեկորդսի» հետ համագործակցում է նաեւ հանրահայտ «Արձագանք» ստուդիան: Լինելով մի քանի տասնյակ «Հիթ նյուս» ալբոմների, «Արձագանք շոուների», նաեւ երգիչներ Միստր X-ի, Վահե Դավթյանի, Սամվել Ծովակի, Արփինե Բեկչանյանի, Սրբուհի Քեֆեջյանի, Օլգա Այվազյանի, Լիլիթ Կարապետյանի եւ «Արձագանքի» այլ հեղինակ կատարողների ձայներիզների համահեղինակը, դրանց թողարկման եւ տարածման իրավունքը «Արձագանքը» վստահել է «Ռեկո-ռեկորդսին»: «Արձագանք» ռադիոկայանի տնօրեն Եղիշե Պետրոսյանը նշում է, որ այսօր շուկայում թվարկված ձայներիզների օրիգինալներն իսպառ բացակայում են, ինչը միանգամայն բնական է, եթե հաշվի առնենք, որ դրանք տասնյակ այլ ձայներիզների, ձայնասկավառակների ու տեսաերիզների կողքին գտնվում են 6-րդ վարչությունում: Եղիշե Պետրոսյանը նշում է, որ «Ռեկո ռեկորդսի» հետ համատեղ թողարկված ձայներիզները պատրաստվում էր ուղարկել Գերմանիա՝ միջազգային ցուցահանդեսի, սակայն, ինչպես ասում են, շաբաթը ուրբաթից շուտ եկավ. 6-րդ վարչությունը որոշել էր պայքարել «պիրատության» դեմ: «Միջազգային ցուցահանդեսին մասնակցել չկարողացանք: Օրիգինալներն առգրավված էին, շուկայում էլ ոչ մի հատ չկար գոնե գնեինք: Կար «պիրատական» արտադրանք, բայց մենք չէինք կարող կեղծը, տգեղ նկարներով եւ վատ դիզայնով ուղարկել միջազգային ցուցահանդեսի, որից, ի դեպ, կարող էինք շատ լավ արդյունքներով վերադառնալ», վրդովված ասում է Եղիշե Պետրոսյանը:

Արվեստագետն ավելացնում է, որ գործող ձայնագրման ստուդիաներից նախընտրել է «Ռեկո ռեկորդսը», որովհետեւ գոհ է համատեղ աշխատանքից, որովհետեւ «պատասխանատու են եւ պարտաճանաչ, արտադրանքի որակն էլ գոհացնում է»:

Այսօր կասեցվել է մի ընկերության աշխատանք, որի հետ բազմաթիվ արվեստագետներ հաջողությամբ համագործակցում են, որը հայտնի է դաշտում: Փոխարենը իրական «պիրատները», որոնք տեսանելի չեն, չունեն անուն, հասցե, շարունակում են բարգավաճել եւ շահույթ ստանալ: Այսպիսի ընկերությունները բազմաթիվ են, բայց նրանց դեմ, չգիտես ինչու, պայքար չի մղվում, գոնե Եղիշե Պետրոսյանն այդ պայքարի արդյունքները չի տեսնում: Ընդհանրապես, ըստ արվեստագետի, հեղափոխական մոտեցումներով առաջնորդվելը սխալ է, համընդհանուր պայքար է պետք մղել: «Ռեկո-ռեկորդսի» աշխատանքի կասեցման պատճառով վնասներ են կրում ոչ միայն ընկերության հիմնադիրները, այլեւ նրանց հետ համագործակցող բոլոր երգիչ-երգչուհիները, որոնք ժամանակին բազմիցս առիթ ունեցել են արտահայտելու իրենց դժգոհությունն ու վրդովմունքը: Վնասներ են կրում նաեւ երգերի երաժշտության, տեքստերի հեղինակները, գործիքավորողները, հնչյունային ռեժիսորները, պարզապես աշխատակիցները, որոնք արդեն մի քանի ամիս աշխատավարձ չեն ստանում: Ո՞վ է պատասխանատու այս իրավիճակի համար, ո՞վ է պաշտպանելու նրանց շահերը: Որքան էլ զավեշտալի է հնչում, իրավապահ մարմինները ոչ թե հասարակ քաղաքացու պաշտպանի, այլ թշնամու դերում են:

Կ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Հ.Գ. *Ի դեպ ԱԺ ընդդիմադիր պատգամավոր Մանուկ Գասպարյանը երեկ խորհրդարանում հայտարարեց եւ, այնուհետեւ «Արմենակոբ TV»-ի «Խոսք. առանց փողկապի» ծրագրի ընթացքում վերահաստատեց իր պնդումը, որ այս ամենի պատասխանատվությունը կրում է ՀՀ ոստիկանության 6-րդ վարչության պետ Աշոտ Գիզիրյանը, որը ձգտում է մենաշնորհային պայմաններ ստեղծել մեկ այլ ֆիրմայի համար, որն իր բարեկամն է՝ ապօրինություններով հարվածելով մանր ու միջին բիզնեսին: Մ. Գասպարյանը դիմեց ՀՀ նախագահին, բարձրաստիճան իշխանավորներին ու պետական մարմիններին՝ առաջարկելով ծառայողական քննություն նշանակել այս գործի կապակցությամբ, պատժել 6-րդ վարչության պետին եւ բոլոր մեղավորներին: Իսկ «Ռեկո-Ռեկորդսի», նրա աշխատակիցների եւ տուժած երգիչ-երգչուհիների կրած բարոյական եւ նյութական վնասներն, ըստ պատգամավորի, պետք է հատուցի «անձամբ Աշոտ Գիզիրյանն՝ իր անձնական գրպանից»:*

Նորարար փորձառական արվեստի կենտրոնը
Հոկտեմբերի 5-12-ը կազմակերպում է
«ԿԱՅԱՆԱՏԵՂԻ 4» վերնագրված
Րաֆֆի Ադալյանի
անհատական ցուցահանդեսը:
Բացումը տեղի կունենա հոկտեմբերի 5-ին, ժ. 17:00:
Դիտման ժամերը՝ երկուշաբթի-ուրբաթ, ժամը 11:00-17:00
շաբաթ օրը՝ ժ. 11:00-15:00:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

2004 թվականի դեկտեմբերի 14-ից ՀՀ ԱԺ ընդունած եւ ընթացիկ տարվա հունվարի 14-ից ուժի մեջ մտած «Էլեկտրոնային փաստաթղթի եւ էլեկտրոնային թվային ստորագրության մասին» օրենքի համաձայն՝ ՀՀ մաքսային պետական կոմիտեն արտաքին տնտեսական գործունեություն իրականացնող տնտեսվարող սուբյեկտներին այսուհետեւ հնարավորություն է ընձեռում անցում կատարել մաքսային ձեւակերպումների իրականացման առավել քաղաքակիրթ գործընթացի, ինչը նրանց թույլ կտա անմիջապես գրասենյակից լրացնել եւ տարածաշրջանային մաքսատներին ուղարկել մաքսային հայտարարագրերը՝ տնտեսվարող սուբյեկտ-մաքսավոր շփումը հասցնելով նվազագույնի:

Մաքսային հայտարարագրման այս նոր եղանակի վերաբերյալ առավել հանգամանալից տեղեկություններ ստանալու նպատակով ՀՀ քաղաքացիները կարող են դիմել ՀՀ ՄՊԿ տեղեկատվական հոսքերի կարգավորման վարչություն՝ Ադ. Իսակովի 10 հասցեով կամ զանգահարել 52-61-87 հեռախոսահամարով:

Դրամավարկային տեղեկատու

Սեպտեմբերի 23-29-ն ընկած ժամանակահատվածում դրամավարկային ցուցանիշները հետեւյալն էին.

Դրամական բազա, դրամական զանգված

Փողի բազան աճել է 1 մլրդ 38 մլն դրամով եւ սեպտեմբերի 29-ին կազմել 175 մլրդ 100 մլն դրամ: Զուտ արտաքին ակտիվներն (առանց սեփականաշնորհման միջոցների) աճել են 115 մլն դրամով, զուտ ներքին ակտիվները՝ 923 մլն դրամով:

Սեպտեմբերի 16-23-ն ընկած ժամանակահատվածում փողի զանգվածն աճել է 3 մլրդ 365 մլն դրամով եւ սեպտեմբերի 23-ին կազմել 335 մլրդ 610 մլն դրամ: Շրջանառության մեջ կանխիկ դրամը նախորդ շաբաթվա համեմատ նվազել է 577 մլն դրամով, կազմելով 120 մլրդ 983 մլն դրամ: Դրամով ցպահանջ ավանդներն աճել են 766 մլն դրամով եւ կազմել 47 մլրդ 555 մլն դրամ: Դրամով ժամկետային ավանդներն աճել են 55 մլն դրամով եւ կազմել 18 մլրդ 350 մլն դրամ: Արտարժույթով ավանդներն աճել են 3 մլրդ 120 մլն դրամով եւ կազմել 148 մլրդ 722 մլն դրամին համարժեք արտարժույթ: Ընդ որում, արտարժութային ցպահանջ ավանդները կազմել են 71 մլրդ 702 մլն դրամ (նախորդ շաբաթվա համեմատ աճել են 3 մլրդ 440 մլն դրամով), ժամկետայինները՝ 77 մլրդ 20 մլն դրամ (նվազումը՝ 320 մլն դրամ):

Ֆինանսական շուկա

Սեպտեմբերի 23-29-ն ընկած ժամանակահատվածում թողարկվել են 33-շաբաթյա 1 մլրդ դրամի ՊՊ՝ 4,0979 տոկոս տարեկան եկամտաբերությամբ եւ մարվել 51-շաբաթյա 500 մլն դրամի ՊՊ՝ 4,9969 տոկոս տարեկան եկամտաբերությամբ:

Շաբաթվա ընթացքում ԿԲ-ը ներգրավել է 1 մլրդ 300 մլն դրամի ավանդ՝ տարեկան 1 տոկոս տոկոսադրույքով եւ մարել 1 մլրդ 600 մլն դրամի ավանդ՝ տարեկան 1 տոկոս տոկոսադրույքով:

Արտարժույթի շուկա

Սեպտեմբերի 23-29-ն ընկած ժամանակահատվածում ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ փոխարժեքը արժեւորվել է 0,91 տոկոսով՝ 448,27 դրամից հասնելով 444,21 դրամի:

Նշված ժամանակահատվածում արժութային շուկայում իրականացվել են շուրջ 51,580 հազ ԱՄՆ դոլարի առք ու վաճառքի գործարքներ, որոնց միջին կշռված փոխարժեքը կազմել է 449,86 դրամ:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-24-83

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Յակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 4.10.2005, գինը՝ 100 դրամ, տպագրվում է «Գինդ» տպագրատանը: